

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

בפני שופט הישום אבו שחאדה

בעניין: 1.ניצה כהן
2.היהדות הקראית העולמית (ע"ר)

המבקשים

ע"י עו"ד אברהם רביבו

נגד

הרבנות הראשית לישראל

המשיבה

ע"י עו"ד הדר מורג מטעם פרקליטות מחוז ת"א (אזרחי)

פסק דין

1. המבקשות מנהלות אטליז בעיר רמלה ואשר נושא שלט עם הכיתוב "אטליז כשר – בהשגחת היהדות הקראית רמלה". המבקשות לא קיבלו תעודת כשרות מהמשיבה, היא הרבנות הראשית לישראל, ולפיכך נמסרה להן הודעת קנס בגין הצבת השלט הנ"ל. המבקשות הגישו בקשה לבית המשפט להארכת מועד להישפט. השאלה העומדת בפני לדין היא האם יש מקום להאריך את המועד להישפט וכן מה תוקפה המשפטי של הודעת הקנס.

תיאור ההליכים בתיק

2. המבקשת 1 היא יהודית קראית ומנהלת עסק מסוג אטליז ברחוב מנחם דניאל 5 בעיר רמלה. מעל לעסק האטליז הוצב שלט הנושא את הכיתוב הבא :

"אטליז כשר

בהשגחת היהדות הקראית רמלה

"חזה תנופה"

עגלים, עופות וצאן

רח' מנחם דניאל 5, להזמנות 08-9250825, 052-2659426

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

3. המבקשת 2 היא עמותת רשומה הפועלת באופן וולונטרי ומטרתה קידום וניהול ענייניהם של היהודים הקראים בישראל. המשיבה היא הרבנות הראשית לישראל וממונה על ביצועו של חוק איסור הונאה בכשרות תשמ"ג – 1983.

4. ב- 13.9.2010 וב- 4.11.2010 נערכה ביקורת באטליו על ידי מפקח של היחידה להונאה בכשרות אצל המשיבה. במהלך הביקורת מיום 13.9.2010 פגש המפקח את המבקשת 1 ולקח את פרטיה לצורך מילוי דו"ח. במעמד זה נמסרה לעיונו חשבונית העסק שבה מופיע מספר עוסק המורשה הזוהה לתעודת הזהות של המבקשת 1, ומכאן מסקנתו שהיא בעלת העסק. העתק דוגמא של חשבונית מפנקס החשבוניות של העסק הוגש לתיק בית המשפט ובחשבונית, בנוסף למספר עוסק המורשה שהינו מספר תעודת הזהות של המבקשת, מופיע הכיתוב הבא :

"אטליו 'חזה תנופה'

כשר למהדרין – היהודים הקראים רמלה"

5. המבקשות לא פנו למשיבה לקבלת תעודת כשרות ומכאן טענתה של המשיבה כי השלט הנ"ל הוצב בניגוד לחוק איסור הונאה בכשרות התשמ"ג – 1983. בעקבות הביקורות שנערכו באטליו המשיבה שלחה בדואר רשום לכתובת העסק, הודעת קנס שמספרה 580013005 בסך של 1,000 ₪ על שם המבקשת 1 (להלן "הודעת הקנס"). הודעת הקנס חזרה למשיבה, וזו שלחה אותה בשנית בדואר הפעם לכתובתה הפרטית של המבקשת 1. אישור מסירה התקבל אצל המשיבה ביום 7.12.2010.

6. ביום 15.12.2010 פנתה המבקשת 1 למשיבה, באמצעות בא כוחה (שאינו בא כח המבקשת 2) בבקשה לביטול הודעת הקנס. במכתב תשובה מיום 5.1.2011 מטעם המשיבה נמסר שהבקשה נדחתה. מכתב התשובה התקבל אצל בא כח המבקשת 1 ב- 16.1.2011.

7. ב- 8.3.2011 פנתה המבקשת 2 למשיבה בבקשה להישפט על העבירה בגינה הוטל הקנס. במכתב תשובה מיום 10.3.2011 מטעם התובע המוסמך אצל המשיבה, הבקשה נדחתה, בין השאר, מן הטעם שהמועד להגשת הבקשה להישפט כבר חלף. במקביל, ביום 4.3.2011, שלחה המבקשת 2 מכתב לרב הראשי לישראל הראשון לציון הרב שלמה משה עאמר, ובו ביקשה את ביטול הודעת הקנס. ביום 28.3.2011 השיב התובע המוסמך מטעם המשיבה כי

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

לפי החוק אין להציג בית אוכל ככשר אלא אם כן יש ברשותו תעודת הכשר בתוקף מטעם הרבנות הראשית לישראל ו/או הרבנות המקומית, ולכן הצגת האטלזי כ-"כשר" בלא תעודת הכשר מהווה עבירה על החוק ובגינה מוטל קנס.

8. ביום 28.4.2011 המבקשות 1 ו-2 הגישו בקשה לבית המשפט להישפט על הודעת הקנס ובמסגרת אותה בקשה ביקשו גם הארכת מועד להגשת הבקשה להישפט. הבקשה הועברה לתגובת המשיבה אשר התנגדה לבקשה להארכת מועד וגם התנגדה לבקשה לגופו של עניין.

9. קבעתי דיון בפני ליום 13.9.11 ואשר במהלכו נשמעו טענות באי כח הצדדים, וכן נשמעו גם דברי נציגי המבקשת 2 וכן שמעתי את דבריו של המפקח מטעם המשיבה שמסר למבקשת 1 את הודעת הקנס. בעקבות הדיון הוריתי לצדדים, כפי שיוסבר בהמשך, להגיש טיעונים משלימים בכתב.

טענות הצדדים

10. **המבקשות** טוענות שהנכס שבו מנוהל האטלזי נמצא בבעלותה של המבקשת 2 ומשמש כאטלזי מזה עשרות שנים. מטרתו של האטלזי לתת מענה לצרכים של היהודים הקראים בישראל בכלל וברמלה והסביבה בפרט, לאכילת בשר כשר לפי ההלכה הקראית, מאחר ודיני הכשרות לפי ההלכה הקראית שונים הם מדיני הכשרות לפי ההלכה הרבנית. העדה הקראית היא עדה עתיקת יומין עם מנהגים ייחודיים משלה. המבקשת 2 ניהלה את העסק באופן ישיר בעבר אך מטעמים של נוחות ניהולית פרסמה מכרז לבני העדה היהודית הקראית לניהול העסק כאטלזי (ראו דברי הרב מגדי שמואל הלוי מטעם המבקשת 2 בפרוט' עמ' 7 ש' 1 – 5, וכן העתק הודעת המכרז שפרסמה המבקשת 2 מחודש מאי 2004 והוגשה על ידי המבקשות). המבקשת 1 זכתה במכרז ותנאי לעיסוקה במקום הוא מכירת בשר שנשחט והוכשר לפי ההלכה הקראית (סעיף 1ג) לחוזה השכירות שבין המבקשת 1 למבקשת 2 מיום 1.4.2008. בעסק נעשה שימוש במילה "כשר" תוך הקפדה על הוספת המילים "בהשגחת היהדות הקראית" ולכן לא יכולה להיות הטעייה של הציבור ולפיכך לא בוצעה כל עבירה ודין הודעת הקנס להתבטל. המבקשות טוענות שיש לאפשר להם לקיים את אמונתן הדתית ללא הפרעה וכי על המשיבה לגלות סובלנות כלפיהן.

11. **המשיבה** טוענת שהודעת הקנס נמסרה למבקשת 1, ולא למבקשת 2. המבקשת 1 היא הגורם הרשמי שרשום אצל רשויות המס ואחראית על ניהול העסק. הבקשה להישפט בגין

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

הודעת הקנס הוגשה באיחור ודינה להידחות בהיעדר טעמים מיוחדים להארכת המועד. המבקשת 2 נעדרת כל מעמד בדיון ולכן יש גם לדחות את בקשתה להישפט על הודעת הקנס מאחר וההודעה בכלל לא מופנית כלפיה. יתרה מזאת, השימוש בביטוי "כשר" יש בו כדי להטעות את הציבור שהבשר שנמכר הוא "כשר" ובאישור המשיבה, ובעוד שאינו כזה. יחד עם זאת, הביטוי "בהשגחת היהדות הקראית" אין בו כדי לאיין את העבירה מאחר ולגוף הנקרא "היהדות הקראית" אין כל סמכות בחוק למתן תעודת כשרות.

12. **במהלך הדיון** שהתקיים בפני ב- 13.9.11 נציג המשיבה אישר, לאחר בירור שערך, שהודעת הקנס שבפני הינה הראשונה מסוגה בכלל, מאז חקיקתו של **חוק איסור הונאה בכשרות תשמ"ג – 1983** ועד היום, שניתנה לאטליז שבניהול היהודים הקראים עקב שימוש במילה "כשר" (פרוטי עמ' 5 ש' 18 – 22, עמ' 6 ש' 6 – 13). כמו כן, נציגי המבקשת 2 הדגישו שמדובר בעסק שבניהולם ובהשגחתם ומעמדה של המבקשת 1 הוא פורמאלי בלבד (פרוטי עמ' 2 ש' 13 – 14) וכי היהודים הקראים מקבלים תקציבים מטעם המדינה לניהול שירותי הדת שלהם באופן אוטונומי, לרבות שירותי שחיטה (פרוטי עמ' 2 ש' 30 – עמ' 3 ש' 4). כל מבוקשם של המבקשים הוא לקיים את מצוות אמונתם הדתית וכיבוד זכותם לחופש הדת והמצפון ללא כפייה דתית של המשיבה (פרוטי עמ' 3 ש' 5 – 7, עמ' 7 ש' 1 – 15).

13. בעקבות הדברים שעלו במהלך הדיון, ביום 18.9.2011 הוריתי לצדדים להגיש טיעונים משלימים בכתב, תוך צירוף מסמכים רלבנטיים, לגבי כל הנושאים שלהלן :

א. האטליז ברמלה : מסמכים המוכיחים בעלות של המבקשת 2 על המבנה, העתק חוזה השכירות שבין המבקשת 1 למבקשת 2, העתק חוזי שכירות משנים עברו בדבר ניהול אטליז במקום, העתק הודעת מכרז של המבקשת 2 לניהול אטליז במקום, והבהרה כמה שנים המקום פועל כאטליז ;

ב. באיזה נושאים המדינה מקצה משאבים ו/או סיוע כלכלי לעדה הקראית ו/או למבקשת 2, בצירוף דוגמאות ומסמכים רלבנטיים (כגון בנושאי שחיטה, בתי עלמין, שירותי קבורה, בתי כנסת, מבני ציבור וכו'), ומה המסגרת הנורמטיבית להקצאה זו ;

ג. האם העובדה שהודעת הקנס שבפני היא הראשונה מסוגה, הדבר מהווה שינוי פתאומי במדיניות כלפי העדה הקראית, ולכן מקים למבקשות טענה של "הגנה מן

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

הצדק" לפי סעיף 149 (10) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] התשמ"ב – 1982, וזאת בשל העדר זכות טיעון (או מילוי חובת השימוע) בטרם מסירת הודעת הקנס;

ד. האם הוספת הביטוי "בהשגחת היהדות הקראית" לאחר המילה "כשר" יש בה כדי להקים למבקשות הגנה לפי סעיף 149 (4) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] התשמ"ב – 1982, היינו שהעובדות המתוארות בהודעת הקנס אינן מהוות עבירה.

14. הצדדים הגישו טיעונים משלימים בנושאים הנ"ל. המבקשות גם צירפו מסמכים משלימים שונים, שאתייחס אליהם בהרחבה בהמשך. יודגש כי אין כל הסכמה בין הצדדים וכל אחד מהם דבק בצדקת טענתו. המבקשות טענו שהמקרה שבפני מקים להם טענה של הגנה מן הצדק בעוד שהמשיבה טענה הפוך. המשיבה טענה שמדובר במקרה מובהק של דבר עבירה והעובדה שהמדינה מקצה משאבים ליהודים הקראים אין בה מאומה כדי לאיין את העבירה, בעוד שהמבקשות כמוכן טענו הפוך. יצוין כי בעוד התיק שבפני תלוי ועומד ננקטו הליכי גבייה מטעם המרכז לגביית הקנס כנגד המבקשת 1 בגין הודעת הקנס, לרבות הטלת עיקול על חשבון הבנק שלה.

15. יתרה מזאת, בתשובה של המשיבה נאמר כי יש להקפיד על שלבי הדיון בתיק זה, הוזה אומר, יש לדון תחילה בשאלה אם יש בכלל מקום להארכת המועד להישפט. שלב דיוני זה הינו בבחינת שלב מינהלי שבא לפני הדיון הפלילי. באם לא תינתן רשות להארכת מועד להישפט, ברי שאין מקום לדון בטענות לגופו של ענין לרבות בשאלות שהועלו מיוזמתו של בית המשפט. כמו כן, אם כן תינתן רשות להארכת המועד להישפט אזי הטענות לגופו של ענין צריך שיהיו מוכרעות בשלב הבא במסגרת ההליך הפלילי לאחר שיוגש כתב אישום, ולא בשלב מקדמי זה.

המסגרת הנורמטיבית למתן הודעת הקנס

16. סעיף 3 (א) לחוק איסור הונאה בכשרות תשמ"ג – 1983 מורה כדלקמן :

3" (א) בעל בית אוכל לא יציג בכתב את בית האוכל ככשר, אלא אם ניתנה לו תעודת הכשר."

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

סעיף 1 לחוק הנ"ל מגדיר "בית אוכל" כמקום שבו עוסקים במכירה לציבור של מצרכים לשם אכילה, לרבות אטליז.

בסעיף 2 לחוק האמור נקבע כי :

2. (א) אלה רשאים לתת תעודת הכשר לענין חוק זה :

- (1) מועצת הרבנות הראשית לישראל או רב שהיא הסמיכה לכך ;
- (2) רב מקומי המכהן במקום שבו נמצא בית האוכל, מקום השחיטה או מקום ייצור המצרך ;
- (3) ...

(ב) "רב מקומי" – מי שבידו אישור בכתב מאת מועצת הרבנות הראשית לישראל שהוא רב בישראל, והוא מכהן כרב עיר, רב מועצה אזורית, רב מושב או רב קיבוץ.

17. המבקשות 1 ו-2 אינן מחזיקות ב-"תעודת הכשר" מטעם מי מהגורמים המוסמכים שפורטו בסעיף 2 לחוק ומכאן טענת המשיבה שהמבקשת 1 עברה על הוראת סעיף 3 לחוק.

18. סעיף 1 (א) לחוק העבירות המנהליות תשמ"ו – 1985 קובע כי :

"שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות כי עבירה על הוראה שנקבעה בחוק מהחוקים המנויים בתוספת הראשונה או בתקנות שהותקנו לפיו, שאינה פשע, היא עבירה שבשלה ניתן להטיל קנס בדרך מינהלית (להלן – עבירה מינהלית); הקביעה יכול שתהיה דרך כלל, בתנאים או בסייגים."

ברשימת החוקים שמופיעה בתוספת הראשונה לחוק העבירות המנהליות תשמ"ו – 1985 מופיע, בין השאר, חוק איסור הונאה בכשרות התשמ"ג – 1983.

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

19. בסעיפים 1 ו-2 לתקנות העבירות המנהליות (קנס מינהלי – איסור הונאה בכשרות) תשנ"ב – 1992 נקבע כי :

1" עבירה על הוראה מהוראות סעיפים 3, 4, 5, 7, 9 ו-10 לחוק איסור הונאה בכשרות תשמ"ג – 1983, היא עבירה מינהלית.

2. (א) לעבירה מינהלית כאמור בתקנה 1 יהיה קנס מינהלי קצוב של 1,000 שקלים חדשים; נעברה העבירה בידי תאגיד, יהיה הקנס המינהלי 2,000 שקלים חדשים.

(ב) הקנס המינהלי הקצוב לעבירה מינהלית חוזרת יהיה כפל הקנס המינהלי הקבוע לעבירה."

20. המשמעות המעשית של הודעת הקנס שבפני היא כיליון של האטליו שבניהולן של המבקשות 1 ו-2 במתכונתו הנוכחית. באם המבקשת 2 היא בעלת עניין באטליו וגם אחראית על ניהולו, כפי טענתה, הרי שהקנס בסך של 1,000 ₪ שקיבלה המבקשת 1 צריך להיות מוכפל בהיות המבקשת 2 תאגיד (עמותה רשומה). כמו כן, המשך ניהול האטליו במתכונתו הנוכחית תוביל לכפל קנס בהמשך ולקנסות נוספים בעתיד. בנוסף לכך סעיף 19 לחוק העבירות המנהליות תשמ"ו – 1985 קובע כי במידה והקנס המינהלי לא שולם בית המשפט רשאי, לפי בקשת תובע, להורות על הטלת מאסר במקום הקנס שלא שולם. סעיף 20 לחוק העבירות המנהליות מוסיף גם סמכות לבית המשפט להורות על שלילת רישיונות העסק שניתנו על פי דין בשל אי תשלום קנס מינהלי שהוטל על העסק.

21. בטרם אעבור לדון בטענות הצדדים לגופו של ענין (לרבות הכרעה בבקשה להארכת מועד להישפט), מן הראוי להבהיר את הרקע למחלוקת שבין הצדדים, ואשר הובילה לעמדתן הנחרצת של המבקשות שלא לשלם את הקנס המינהלי. העובדות של המקרה שבפני הן פשוטות בתכלית, כפי שתוארו לעיל. יחד עם זאת, לא ניתן להבין את מהות הסכסוך שבפני מבלי לתת רקע היסטורי לקרע שבין היהדות הקראית לבין היהדות הרבנית (האורתודוקסית) שמיוצגת על ידי המשיבה. כמו כן, לא ניתן לרדת לשורשם של דברים מבלי להיות מודע לתמונת הרקע והיא מעמד המשפטי של היהודים הקראים בישראל ומאבקם להכרה ציבורית. על נושאים אלה אעמוד להלן בשלושת הפרקים הבאים.

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

על הקרע ההיסטורי שבין היהודים "הרבנים" ליהודים "הקראים"

22. השם "קראים" בא מלשון "קרא" שמובנו קריאת הדברים על פי הפשט וההיגיון בלשון הכתוב במקרא. לדעת הקראים אין ביאור המצוות בתורה יכול להתבסס על מסורת, אלא על פירוש הדברים בתורה ככתבם וכלשונם. לפיכך, הקראים מאמינים ב-"תורה שבכתב", והיא התנ"ך, ומתנגדים לכל הקרוי "תורה שבעל פה" כגון משנה, תלמוד מדרשים וספרות רבנית. הופעת הקראים קשורה בשמו של ענן בן דוד שהיה, לפי המסורת הקראית, בנו של ראש הגולה בבבל ברבע השלישי של המאה השמינית לספה"נ. יש הטוענים שפרישת הקראים מהרבנים מקורה בכלל בימי בית שני. מכל מקום, הקראים התפתחו להיות פלג נפרד בתוך היהדות ואשר מובחן מפלגים אחרים כגון החסידים במאה השמונה עשרה, אנשי חב"ד, היהודים הרפורמים והיהודים הקונסרבטיביים, אשר מעולם לא נפרדו פירוד של ממש מהזרם היהודי העיקרי, הוא הזרם הרבני. ראו בענין זה :

ראובן קשאני **הקראים : קורות מסורות ומנהגים** (דפוס קואופרטיבי "אחוה", ירושלים תשל"ח – 1978) עמ' 7 - 12. (להלן – קשאני).

נתן שור **תולדות הקראים** (מוסד ביאליק, ירושלים, תשס"ג – 2003) עמ' 11 – 32. (להלן – שור).

מיכאל קוריןלדי **המעמד האישי של הקראים** (הוצאת ראובן מס בע"מ, ירושלים, תשמ"ד – 1984) עמ' 13 – 33 (להלן – קוריןלדי).

יוסף אלגמיל **תולדות היהדות הקראית** (המועצה הארצית של היהודים הקראים בישראל, רמלה, תשל"ט – 1979) כרך א', עמ' 55 – 64 (להלן – אלגמיל).

23. לעומת זאת, היהודים הרבנים, שקיבלו את דברי "הרבנים" ומכאן שם, רואים בתורה שבעל פה כמקור הלכתי מובהק שאין בלתו וכפירה בה כמוה ככפירה בעיקר. על מעמדה הנעלה של התורה שבעל פה ביהדות הרבנית ראו :

מנחם אלון **המשפט העברי : תולדותיו, מקורותיו ועקרונותיו** (הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס, האוניברסיטה העברית, ירושלים, תשמ"ח) כרך א', עמ' 172 – 236.

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

24. הבדלי הגישה הדוקטרינרים בין הרבנים לקראים הובילה להתפתחותן של שתי הלכות מקבילות, אחת רבנית ואחת קראית, שמצד אחד דומות מאחר ושתיהן מקורן בתורה שבכתב, אך מצד שני גם שונות בשל עמדת הקראים בדבר אי קבלת התורה שבעל פה. למען ההמחשה ניתן מספר דוגמאות לשוני במנהגים שבין השניים :

א. **לוח השנה** – הוא אחד מסלעי המחלוקת בין קראים לרבנים. לוח השנה הרבני נקבע מראש. הקראים קבעו שראש החודש אינו חל בתאריך קבוע אלא על פי תצפית הלבנה. כמו כן, אצל הקראים השנה החלה בחודש ניסן ולא בחודש תשרי. עקב כך חגי הקראים חלו בתאריכים שונים מאלה של היהודים הרבנים, ואלה נחשבו בעיני אחיהם למחללי הימים הקדושים. (שור, עמ' 61 – 62 ; **קשאני**, עמ' 46).

ב. **מצוות שבת** – בבתי הקראים, שלא כבתי הרבניים, לא הדליקו נרות בערב שבת. הקראים גם לא התירו להשתמש באש שהודלקה לפני כניסת השבת, ולכן היו בתיים אפלים בליל שבת, לעומת בתיים המוארים של הרבנים (שור, עמ' 67 ; **אלגמיל**, עמ' 97 – 98 ; **קשאני**, עמ' 14). יתרה מזאת, אצל הקראים נאסר קיום יחסי אישות בין בני זוג בשבת (**קורינלדי**, עמ' 105).

ג. **כשרות** – הקראים מקפידים על שחיטת הקנה, הושט ושני ורידים. כמו כן, האיסור בדבר "בישול גדי בחלב אמו" מתפרש אצל הקראים על פי הפשט, היינו בחלב אמו בלבד, ולא איסור כללי לערבב בשר עם חלב כמו אצל הרבנים (**אלגמיל** עמ' 99 ; **קשאני** עמ' 25). כמו כן, קראים לא אוכלים את האליה, שתי הכליות ויותרת הכבד (**קורינלדי**, עמ' 105).

ד. **תפילין** – קראים אינם מניחים תפילין (**קשאני**, עמ' 65 ; **אלגמיל**, עמ' 98).

ה. **ציצית** – הציצית של הקראים שונה מהציצית של הרבנים. בניגוד לרבנים, חל איסור מוחלט אצל הקראים שיהיה בה שמץ של שעטנז (**אלגמיל**, עמ' 98 ; **קשאני**, עמ' 65).

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

ו. **ראש השנה** – החג אצל הקראים הוא יום אחד ולא יומיים, כמו אצל הרבנים. כמו כן, הקראים לא תוקעים בשופר, ובכל מקרה החג נקרא אצלם בשם אחר והוא "יום התרועה" (**אלגמיל** עמ' 104 – 105; **קשאני** עמ' 54).

על ההבדלים בין מנהגי הקראים למנהגי הרבניים ראו גם :

F. Astren **Karaite Judaism and Historical Understanding**
(University of South Carolina Press, 2004) pp. 72 – 76.

25. הפילוג שבין קראים לרבניים הביא להתפתחות קורפוס הלכתי שלם בקרב היהודים הרבניים לגבי מעמדם של הקראים ביהדות. מצד אחד התפתחה גישה מקרבת ומתחשבת כלפי היהודים הקראים ואשר ראתה בהם כחלק אינטגרלי מהעם היהודי. הרמב"ם טבע את הביטוי "תינוק שנשבה" לגבי הקראים, במובן זה שמדובר ביהודים לכל דבר וענין אשר טעו בדרך ויש להתיר להם "להסתפח בנחלת ה'" בכפוף לכך שינטשו את דרכם ומנהגיהם ויכירו בתורה שבעל פה. מחד מדובר בגישה מתחשבת אך מאידך יש בה הרבה מן הפטרנליזם. ראו בענין זה :

יעקב שפירא "התייחסות ההלכה לקראים – מדיניות ומסורת הלכתית" **מחקרי משפט** יט, תשס"ב – 2002, עמ' 285, 293 – 295 (להלן – **שפירא**).

לעומת הגישה המקרבת והמתחשבת התפתחה גם גישה מרחיקה ודוחה כלפי הקראים, ואשר קבעה כי יש להחריםם ולנדותם בהיותם ספק ממזרים, ולכן גם פסולי חיתון (**שפירא**, עמ' 299 – 300). גישה אחרת קבעה כי ניתן לקבל את הקראים בכפוף "לגירום", בהיותם לא יהודים (**שפירא**, עמ' 309 – 314). יודגש כי הטענות כלפי הקראים שהינם ספק ממזרים ולכן פסולי חיתון ופסולים ממתן עדות וקיים צורך בגירום, אינן טענות שייחודיות לתקופות היסטוריות עתיקות, אלא הן טענות שעולות ונשנות במאות העשרים והעשרים ואחת במדינת ישראל כלפי קראים אזרחי המדינה, וכן כלפי יהודי שמי מאבותיו הינו ממוצא קראי. לדוגמאות בענין זה ראו : **שפירא**, עמ' 314 – 322; **קורנילדי** עמ' 122 – 142. לדוגמא יחסית עדכנית ראו פסק הדין של בית הדין הרבני הגדול שדן בתוקף הגיור לחומרא שנעשה לאישה שאביה היה ממוצא יהודי קראי : תיק מס' 1-21-6122 **פלונית נ' פלוני** (פורסם ב- "נבו", ניתן ביום 18.12.2008).

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

26. ברי שתחושת העלבון וההשפלה של יהודי מאמין ממוצא קראי בולטת ומזדקרת לעין כאשר אומרים לו שאיננו "יהודי" וכי עליו לעבור גיור כמו אדם נוכרי, שאינו בן הדת היהודית. כמו כן, הגישה שרואה בו גם פסול חיתון, שאינו יכול לבוא בכלל האוכלוסיה הרבנית, יוצרת ניכור חברתי שמוביל לבדלנותו בעל כורחו.

27. חרף הקרע ההיסטורי ודברי הבלע והמשטמה (לעיתים באופן הדדלי), הדעה בהלכה הרבנית לפיה הקראים אינם יהודים הינה בבחינת דעת מיעוט והדעה הרווחת והמקובלת היא דווקא זו הרואה בהם כיהודים (בג"צ 30/76 סיהו נ' בית הדין הדתי לעדת היהודים הקראים פ"ד לא (1) 13, 19, דברי השופט לנדוי; בג"צ 47/82 קרן התנועה ליהדות מתקדמת בישראל נ' שר הדתות פ"ד מג (2) 661, 690 – 691, דברי המשנה לנשיא, השופט אלון; ע"מ (בי"ש) 101/08 פלונית נ' פלוני, פורסם ב- "נבו", ניתן ב- 18.11.08, דברי כבוד סגן הנשיא השופט הנדל (כתוארו דאז)). ההלכה הרבנית מכירה בנישואי הקראים בינם לבין עצמם כנישואין תקפים והספקות מתעוררים רק לגבי תוקף הגירושין שהם עושים, בשל השוני באופן ביצוע הגירושין על ידי הקראים, לעומת הרבנים (קורנילדי, עמ' 110 – 121). כמו כן, לאורך השנים, בין המאה ה- 16 לספה"נ ועד המאה הנוכחית, התפתח פולמוס בהלכה הרבנית בקשר לאפשרות להתרת חיתון בין רבנים לקראים. בפולמוס זה היו פוסקי הלכה שהתירו חיתון בין קראים לרבנים, והיו פוסקי הלכה אחרים שאסרו זאת (קורנילדי, עמ' 122 – 142; שפירא, עמ' 314 - 321). ללמדך שעמדת ההלכה הרבנית ביחס לקראים איננה עשויה מיקשה אחת, אלא מורכבת מדעות מגוונות ושונות.

28. הנושא שעומד בפני לדיון, זכותם של הקראים לנהוג על פי דיני הכשרות לפי ההלכה הקראית, חרף התנגדות הרבנים לכך, איננו חדש. במחקרים שנערכו על הקהילה היהודית במזרח התיכון במאות העשירית והאחת עשרה לספה"נ עולה שבעיר פוסטאט (Fustat) (כיום העיר העתיקה של קהיר, מצרים) התנהלו מאבקים תקיפים, ואף אלימים, בין רבנים לקראים, עת שהאחרונים ביקשו לקיים שחיטה נפרדת מהרבנים (קורנילדי, עמ' 24). כמו כן, גם בעיר רמלה בתקופה ההיסטורית האמורה נתגלע סכסוך בין רבנים וקראים מפני שהקראים סירבו לקבל עליהם פיקוח רבני בענייני כשרות (שור, עמ' 66). מאז חלפו כאלף שנה וסכסוך היסטורי זה לא בא לסימו. הוקמה המדינה והיהודים הרבנים אוחזים בשלטון המרכזי והיהודים הקראים חשים מקופחים. בשנת 1983 נחקק חוק איסור הונאה בכשרות ואשר ריכז בידי המשיבה את הסמכות הבלעדית בענייני כשרות. בדיון שהתקיים בפני ב- 13.9.2011 בבית המשפט השלום ברמלה קמה לה מהומת זוטא באולם בעת

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

שהמפקח מטעם המשיבה שמסר את הודעת הקנס אמר את הדברים הבאים בהתייחס לאטליז של המבקשים והבשר שנמכר במקום (פרוט' עמ' 4 ש' 11 – 20):

"אני עובד 12 שנה, אנחנו לא נגד העדה הקראית, זה לא מדיניות חדשה זה מתשמ"ג. אני עברתי משם ראיתי מילה כשר ואין תעודת כשרות. נערכה ביקורת ראשונה, לפני הקנס היתה התראה לגבי ניצה כהן. לאחר מכן הוטל קנס כיון שלא נמחקה המילה כשר. אין התנכלות סדרתית לא יום יומית. נושא הכשר הוסדר בחוק למי מותר ומי יכול לקבל תעודת כשרות. לפני שנת 83' כל אחד כתב מה שהוא רוצה, כל אחד כתב כשר והשחיטה שם, **נמכר שם בשר טרף**. אני חוזר בי.

(הקהל באולם צועק לגבי המילה **טרף**)

אני מתנצל שוב פעם. חוזר בי מהמילה. לא היתה מטרה להרגיז, טעות בניסוח שלי. **השחיטה היא לא לפי ההלכה היהודית האורתודוקסית**."

(ההדגשה – לא במקור).

29. בסוף המאה ה-19 לספה"נ נמצאו בבית הכנסת "בן עזרא" בעיר העתיקה בקהיר (שהינו בית כנסת רבני) מסמכים שונים מתקופות היסטוריות שונות ואשר כוללים כתובות, שטרות, צוואות, צוי ירושה ועוד, המתייחסים ליהודים שהתגוררו בעיקר בקהיר אך גם במקומות אחרים (כגון **רמלה**) ואשר הגיעו בסופו של דבר לבית הכנסת בקהיר ונוספו לאוסף שהיה גנוז שם. המסמכים הנ"ל הועברו בחלקם לאוניברסיטת קיימברידג' באנגליה וחלקם האחר הועבר לארכיבים שונים בארה"ב ובאירופה. אוסף המסמכים זכה לכינוי "מסמכי הגניזה בקהיר". מבין המסמכים השונים של הגניזה בקהיר נמצאו גם כתובות מהמאות ה-11 עד ה-13 לספה"נ של נישואים "מעורבים" בין רבנים לקראים. בכתובות היו תנאים מפורשים שלפיהם כל אחד מבני הזוג מתחייב לכבד את מנהגיו של האחר בענייני לוח השנה ומועדי ישראל (הבעל הרבני מתחייב שלא לחלל את ימי החג של בת זוגו הקראית והיא לא תחלל את ימי החג שלו), כשרות (שהבעל הרבני לא יכניס לביתו אליה, כליות ויותרת הכבד), שבת (שהבעל הרבני לא ידליק נר בשבת) וביאה (שהבעל הרבני

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

מתחייב שלא לקיים יחסי אישות עם אשתו הקראית בשבת). כמו כן, נרשם שאם הבעל יפר את החיובים הנ"ל אזי ישלם כופר לעניי העיר, הרבנים והקראים. היכולת של בן (או בת) של עדה אחת לקבוע תנאים בכתובה לבת (או בן) הזוג מהעדה האחרת, הינה גם ביטוי לנסיבות היסטוריות הרלבנטיות למועד עריכת הכתובה, וכן למעמד החברתי ויחוסם המשפחתי של שני בני הזוג. כמו כן, הדברים מלמדים, חרף חילוקי הדעות, על תחושת אחדות ושותפות גורל וצורך בכבוד הדדי, ללא כפיה של דעתו של האחד על האחר. ראו בענין זה :

Judith Olszowy – Schlanger **Karaite Marriage Documents**
from the Cairo Geniza (Brill, Leiden, 1998) pp. 1-13, 252 – 266.

ראו גם : קורינלדי, עמ' 104 – 105.

המעמד המשפטי האנומלי של היהודים הקראים בישראל

30. הקנס המינהלי שבפני מעורר את השאלה העקרונית מה הם גבולות המותר והאסור ליהודי קראי בישראל לחיות על פי אמונתו ועל פי הדין הדתי שלו. דיני הכשרות לפי ההלכה הקראית שונים הם מדיני הכשרות לפי ההלכה הרבנית. ברי, שגם אם המבקשות היו פונות למשיבה ומבקשות תעודת כשרות לפי **חוק איסור הונאה בכשרות התשמ"ג – 1983** הן לא היו מקבלות. המשיבה טוענת שהמבקשות יכולות לנהל את האטליז כאוות נפשן, בכפוף לכך שלא יעשו שימוש במילה "כשר". אם כך, ישאל השואל באיזו מילה ישתמשו הקראים על מנת לבטא את התאמתו של בשר שנשחט בהתאם להלכה הקראית, וזאת מבלי שתסולף אותה הלכה שהתפתחה במשך למעלה מ-1,200 שנה מאז ימיו של מייסד זרם זה ביהדות, ענן בן דוד במאה השמינית לספה"נ, ועד ימינו אלה ? במהלך כל שנות ההיסטוריה הקראית נעשה שימוש במילה "כשר" על ידי חכמי ההלכה הקראית שחיברו ספרות הלכתית ענפה במגוון נושאים ואשר ייחודית להם. הכיצד ניתן "להמציא" כיום מילה חדשה לרעיון מסד בהלכה עתיקת יומין זו, לא כן שכן כאשר מדובר במילה שהינה מנשמת אפה של האמונה הדתית ?

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

31. שאלת זכותו של יהודי קראי לעשות שימוש במילה "כשר" ללא הפרעה הינה שאלת משנה בתוך שאלה כללית יותר והיא באיזו מידה יכול יהודי קראי בישראל ליישם את ההלכה הקראית על אורחות חייו השונים כגון נישואין וגירושין, ניהול מבני דת וקבורתם של קרוביו בעת פטירתם על פי מנהגיו. לא מדובר רק באקט הדתי - רוחני, אלא גם על תקפותו של אקט דתי - רוחני זה לפי חוקי המדינה. כך למשל, לאחר שיינשא יהודי קראי לפי ההלכה הקראית האם יוכל להירשם כנשוי במרשם האוכלוסין אצל משרד הפנים וליהנות מההטבות המשפטיות שנובעות מסטטוס זה. ובאם יתגרש מאשתו, לפי ההלכה הקראית, האם יוכל להירשם כגרוש במרשם האוכלוסין ולהינשא בשנית מבלי שייראה כמי שביצע עבירת ביגמיה. האם יהודי קראי, המקיים אורח חיים דתי הייחודי לו, זכאי לקבל תקציבים מטעם המדינה בניהול שירותי הדת שלו, כפי שמקבלים יהודים רבנים וכפי שמקבלים גם בני דתות אחרות.

32. המבקשות טענו בבקשה להישפט שהיהודים הקראים בישראל מונים בין 30 עד 35 אלף נפש. כפי שעוד יבואר בהמשך, הנושא של "שירותי דת" למיניהם לאוכלוסיה הקראית בישראל איננו מוסדר ומתנהל בשיטת מתן פתרונות אד הוק לכל מקרה ומקרה. לכאורה הקראים מצויים מתחת למטריה הנורמטיבית שמסדירה את אספקת שירותי הדת ליהודים בישראל, אך באותה מידה גם מחוצה לה, והכל בהסכמה ובשיתוף פעולה של רשויות השלטון. עקב כך נוצרו מצבים אנומלים בשירותי הדת הניתנים ליהודים קראים.

33. האנומליה המשפטית בענייני יהודים קראים בולטת ומזדקרת לעין בענייני נישואין וגירושין. סעיפים 1 עד 4 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין) תשי"ג – 1953 קובעים כדלקמן:

1. ענייני נישואין וגירושין של יהודים בישראל אזרחי המדינה או תושביה יהיו בשיפוטם היחודי של בתי דין רבניים.

2. נישואין וגירושין של יהודים ייערכו בישראל על פי דין תורה.

3. הוגשה לבית הדין הרבני תביעת גירושין בין יהודים, אם על ידי האשה ואם על ידי האיש, יהא לבית הדין רבני

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

שיפוט ייחודי בכל ענין הכרוך בתביעת הגירושין, לרבות מזונות לאישה ולילדי הזוג.

4. הגישה אשה יהודיה לבית דין רבני תביעת מזונות, שלא אגב גירושין, נגד אישה היהודי או עזבונו, לא תישמע טענת הנתבע שאין לבית דין רבני שיפוט בענין.

הוראותיו של החוק ברורות ואינן משתמעות לשתי פנים. ענייני נישואין וגירושין של "יהודים" הם בסמכותו הייחודית של בית הדין הרבני. כמו כן, בפסיקה נקבע כי "דין תורה" לצורך נישואין וגירושין של יהודים כולל בתוכו הן את התורה שבכתב והן את התורה שבעל פה לכל מכלול הדינים שבעולמה של ההלכה הרבנית (בג"צ 80/63 גורפינקל נ' שר הפנים פ"ד יז, 2048, 2061 בדברי כבוד השופט זילברג; בג"צ 47/82 קרן התנועה ליהדות מתקדמת בישראל נ' שר הדתות פ"ד מג (2) 661, 695 בדברי כבוד המשנה לנשיא השופט מנחם אלון).

34. יהודים קראים אינם מכירים בתורה שבעל פה ובפועל אין ערכאה אחרת שהוקמה על פי חוק לצורך טיפול בענייני נישואין וגירושין של "יהודים", יהיה אשר יהיה הזרם ביהדות שאליו הם משתייכים. עקב כך, הקראים בישראל הקימו "בית דין קראי" משלהם הפועל על בסיס וולונטרי מזה עשרות שנים ומושבו בעיר רמלה ומכהנים בו רבנים קראים אשר פוסקים לפי ההלכה הקראית. יוצא מכך שהיהודים הקראים בישראל מסדירים את ענייני הנישואין והגירושין שלהם, כמו את ענייני הכשרות, באופן עצמאי ובמנותק מהמוסדות השלטוניים שהוקמו על פי חוק.

35. יתרה מזאת, סעיף 2 (6) לחוק הרבנות הראשית תש"ם – 1980 מעניק סמכות ייחודית למועצת הרבנות הראשית למינוי רב לכהן כרושם נישואין של יהודים. הוזה אומר, לא כל רב יכול להיות רושם נישואין, ורק רב שמונה על ידי הרבנות הראשית יכול לשמש בתפקיד זה. לפני חקיקתו של חוק הרבנות הראשית המצב המשפטי היה ששר הדתות היה זה שהנפיק תעודת "רשות רושמת לנישואין", ולפי הפרקטיקה שהיתה נהוגה היה מנפיק את התעודה רק לאחר התייעצות עם מועצת הרבנות הראשית (בג"צ 47/82 קרן התנועה ליהדות מתקדמת בישראל נ' שר הדתות פ"ד מג (2) 661, 675 - 683 בדברי כבוד המשנה לנשיא השופט מנחם אלון). לעומת זאת, עריכת טקס הנישואין אצל היהודים הקראים בישראל נעשה על ידי רב של היהודים הקראים שלא הוסמך על ידי הרבנות הראשית לשמש

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

בתפקיד זה, אלא על ידי שר הדתות. במצב המשפטי שקדם לחקיקתו של חוק הרבנות הראשית נקבע בפסיקה שנישואין אלה שנערכו על ידי רב קראי שהוסמך על ידי שר הדתות הם תקפים (בג"צ 35/70 **מרזוק נ' שר הפנים** פ"ד כד (2) 628, 633). לאחר חקיקת **חוק הרבנות הראשית**, שר הדתות לא מוסמך להוציא תעודת רושם נישואין מאחר וסמכות זו מצויה כיום בידי מועצת הרבנות הראשית. דא עקא, יהודים קראים ממשיכים להינשא עד היום, בינם לבין עצמם, בהסתמך על תעודת רושם נישואין שמונפקת לרב העדה על ידי שר הדתות. האנומליה בולטת ומזדקרת לעין מאחר ומשרד הפנים רושם את הנישואין הללו במרשם האוכלוסין בהסתמך על תעודת הנישואין שנותן רושם הנישואין שפועל מחוץ להוראות החוק (ראו בהרחבה בענין זה בספרו של **קוריןלדי**, עמ' 160 – 166).

36. במסמכים המשלימים שהוגשו על ידי המבקשים הוגשו גם דוגמאות של מכתבי מינוי מטעם שרי דתות בממשלות ישראל מתקופות שונות לרב העדה הקראית ואשר ממנה אותו כרשות רושמת של נישואין בין בני העדה הקראית : מכתב מינוי מיום 18.9.1950 לרב עמנואל מסעודה מטעם מר ח.ז. הירשברג מנהל מחלקה במשרד הדתות, מכתב מינוי מ-26.9.1971 לרב דוד ירושלמי מטעם שר הדתות ז. ורהפטיג, מכתב מינוי מ-27.7.1987 לרב חיים הלוי מטעם שר הדתות זבולון המר, וכן מכתב מינוי מ-16.6.1992 לרב אליהו מרזוק משר הדתות פרופ' אבנר שאקי.

37. המצב האנומלי שעל בסיסו נישואין וגירושין של יהודים קראים בישראל מתנהלים בניגוד לאמור **בחוק בתי דין רבניים (נישואין וגירושין) התשי"ג – 1953** יצר עמימות ואי וודאות משפטית בנושאים קרדינלים אלה, וזאת בעקבות טענות של בני זוג קראים בדבר היעדר תוקף חוקי לפסיקותיו של בית הדין הקראי בהיותו פועל ללא הסמכה בחוק. טענות אלה היו עולות עת שאחד מבני הזוג לא היה מרוצה מהפסק שניתן. למען ההמחשה נביא דוגמאות מהפסיקה :

א. בג"צ 35/70 **מרזוק נ' שר הדתות** פ"ד כד (2) 628. (על פסק הדין ועל פירוט ההליכים המשפטיים שקדמו לו ראו גם **קוריןלדי** עמ' 88 – 91, 146 – 149)

במקרה זה היה מדובר בבני זוג יהודים קראים אשר התחתנו אצל מסדר נישואין קראי שהנפיק תעודת נישואין ואשר באמצעותה נרשמו נישואיהם במרשם האוכלוסין. הנישואין לא עלו יפה ושניהם הגיעו בהסכמתם לבית הדין הקראי על מנת להתגרש. בשלב מסוים הבעל חזר בו מהסכמתו להתדיין בפני בית הדין הקראי

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

אך בית הדין החליט בכל זאת להמשיך לדון בתיק והורה על מתן גט כריתות והנפיק תעודת גירושין. האישה פנתה למשרד הפנים עם תעודת הגירושין והגירושין נרשמו במרשם האוכלוסין. הבעל הגיש עתירה לבג"צ וטען שתעודת הגירושין בטלה מעיקרה ונעדרת כל תוקף חוקי מאחר והונפקה על ידי ערכאה שיפוטית שפועלת מחוץ לחוק (להלן "העתירה הראשונה"). העתירה הראשונה נסתיימה בהצהרה מטעם רשויות המדינה (שר הדתות ומשרד הפנים) כי אכן אין כל נפקות משפטית לפסק ולתעודת הגירושין שהוציא בית הדין הקראי, ולכן בוטל הרישום של הגירושין במרשם האוכלוסין.

לימים האישה נישאה בשנית ליהודי קראי אחר ונולדו לה מנישואיה החדשים שני ילדים. הבעל הקודם פנה לבית הדין הרבני והצהיר שאין הוא מאמין במנהגי הקראים ושהוא מבקש "להסתפח על נחלת ה'" ומסכים לקבל עליו עול תורה ומצוות. באותה בקשה ביקש שינתן פסק דין הצהרתי שלפיו אין תוקף לנישואיו עם אשתו הקראית מכיוון שלא נערכו כדת משה וישראל ועצם הקידושין היו פסולים, ולפיכך יש לרושמו כרווק ולא כנשוי ולתת לו היתר להינשא לכל אישה יהודיה. בקשתו של העותר לקבלת היתר להתחתן עם רבנית נדחתה על ידי בית הדין הרבני מאחר ולפי החלטת הרבנות הראשית אין להתיר לקראי להתחתן עם רבנית. בסופו של דבר בית הדין הרבני קבע כי תוקפם של נישואיו לפי מנהג הקראים מוטלים בספק וכי מותר לו להתחתן בשנית אך רק עם קראית. בעקבות פסק הדין של בית הדין הרבני לפיו נישואיו מוטלים בספק פנה הבעל למשרד הפנים וביקש להירשם כרווק. משרד הפנים דחה את בקשתו ולפיכך עתר בשנית לבג"צ (להלן "עתירתו השנייה"). עתירתו השנייה נדחתה בעקבות כך שנקבע שנישואיו עם בת זוגו הקראית, שנערכו כמנהג הקראים, הם נישואין תקפים מאחר ונערכו על ידי מסדר נישואין קראי שהוסמך לכך על ידי שר הדתות.

יצוין כי מבחינה פורמלית, לאור ההצהרה של המדינה בעתירה הראשונה של הבעל לבג"צ שתעודת הגירושין שנתן בית הדין הקראי חסרת כל תוקף משפטי, הרי בעת שנישאה האישה לבעלה הקראי השני היא היתה אשת איש. מספרו של פרופ' **קורינלדי** (שהיה עורך הדין שייצג את הבעל בעתירה הנ"ל) עולה כי היתה החלטה של היועץ המשפטי לממשלה, באותה עת, שלא להעמיד את האישה לדין בגין עבירת ביגמיה וזאת לאור הנסיבות המיוחדות שבתיק. כמו כן, הבעל שהתנגד לתוקף החוקי של תעודת הגירושין, כעבור מספר שנים לאחר סיום ההליכים בעתירה

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

השנייה, ביקש מרשויות המדינה להכיר בתעודה זו. ואכן לבסוף נרשמו גירושין אלה במרשם האוכלוסין על פי התעודה הפסולה האמורה. (קורינלדי, עמ' 148, הערת שוליים 20).

ב. בג"צ 30/76 סיהו נ' ביה"ד הדתי לעדת היהודים קראים פ"ד לא (1) 13.

העותר ואשתו הם קראים ונישאו כמנהג הקראים והנישואין נרשמו במרשם האוכלוסין. לימים הנישואין לא עלו יפה ושניהם הגיעו בהסכמה לבית הדין הקראי היושב ברמלה וביקשו גט. בשלב מסוים הבעל שינה את דעתו, והגיש תביעת גירושין לבית הדין הרבני האזורי בתל אביב ושלח הודעה לבית הדין הקראי לפיה בית הדין הקראי אינו מוסמך לדון בעניינו. בית הדין הקראי לא נענה להודעתו ולפיכך הבעל עתר לבג"צ כנגד בית הדין. העתירה התקבלה ונקבע כי בית הדין בכלל לא מוסמך לדון בענייני גירושין של יהודים קראים מאחר ולא הוקם על פי חוק.

יחד עם זאת, כבוד השופט לנדוי הביע תמיהה על משרד הדתות שתורם לערפול במצב המשפטי בכך שהינו מקציב לבית הדין הקראי הקצבה כספית לקיום פעולותיו ומספק לו טפסי נישואין וגירושין ומאפשר להעביר תעודות כאלה מאת בית הדין הקראי למשרד הפנים כאסמכתא לרישום במרשם האוכלוסין (עמ' 16 לפסה"ד).

כמו כן, השופט לנדוי קבע שחוק בתי דין רבניים (נישואין וגירושין) מיועד לחול על יהודי רבני ולא על יהודי קראי וכי באותם מקרים שאין הסכמה בין בני הזוג הקראים להתגרש בפני בית הדין הקראי יש להעביר את הענין לבית המשפט המחוזי (עמ' 19 לפסה"ד).

כבוד השופט שרשבסקי חלק על דעתו של כבוד השופט לנדוי וקבע שחוק בתי דין רבניים (נישואין וגירושין) חל על כל יהודי במדינה, בין רבני ובין קראי (עמ' 20 לפסה"ד).

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

כבוד השופט כהן השאיר את שאלת תחולתו של **חוק בתי דין רבניים (נישואין וגירושים)** על יהודים קראים בצריך עיון (עמ' 21 לפסה"ד).

38. העולה מתוך פסק דין **סיהו** הנ"ל הוא שלא נקבעה בו הלכה כלשהי לגבי השאלה באם **חוק בתי דין רבניים (נישואין וגירושים)** חל על יהודים קראים או לא. מכל מקום, הפרקטיקה הנוהגת עד היום, ובהיעדר הוראה חוקית בענין, היא כפי עמדתו של כבוד השופט לנדוי. הווה אומר, בעת שמדובר בשני בני זוג קראים, שאין ביניהם הסכמה באיזה פורום שיפוטי יתגרשו, הרי שהענין לא ידון בבית הדין הקראי וגם לא בבית הדין הרבני, אלא בבית המשפט לענייני משפחה ואשר מחיל על הגירושים את ההלכה הקראית. ראו: בג"צ 6673/93 **חיינה ואח' נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים**, ניתן ב- 26.2.95 על ידי הרכב כבוד השופטים גולדברג, אור וזמיר (לא פורסם), העתק הימנו הוגש על יד המבקשים לפי הוראתי ונסרק למערכת "נט המשפטי", וכן בה"ן 6358/00 **אלגזר נ' אלגזר**, פורסם ב- "נבו", ניתן ב- 24.10.01 על די כבוד הנשיא ברק.

39. יחד עם זאת, באותם מקרים שיש הסכמה בין בני הזוג לסמכותו של בית הדין הרבני לדון בעניינם, הרי שבית הדין הרבני יהיה מוסמך גם לדון בשאלת חיובו של הבעל בכתובה (ע"מ (בי"ש) 101/08 **פלונית נ' פלוני**, פורסם ב- "נבו", ניתן ב- 18.11.08 על ידי כבוד ביהמ"ש המחוזי בבאר שבע בהרכב תלתא). בנוסף לכך, באותם מקרים שבני הזוג הקראים מסכימים להתגרש בבית הדין הקראי וניתן פסק דין גירושין ואף נרשם במשרד הפנים, האישה לא יכולה לחזור בה מההסכמה לאחר מספר שנים ולבקש שיוצהר שהגירושים אינם תקפים מאחר וניתנו על ידי ערכאה לא מוסמכת ולבקש לחייב את הבעל בתשלום מזונות בשל היותם עדיין נישואים (ע"א 378/76 **עובדיה נ' עובדיה** פ"ד לב (1) 544).

40. המבקשות הגישו לתיק בית המשפט העתק "רישיון קבורה" מטעם "השר לשירותי דת" ואשר תוקפה מיום 1.1.2011 ועד 31.12.2012 לעסוק בקבורת נפטרים יהודים. הרישיון ניתן ליהדות הקראית העולמית, היא המבקשת 2 בתיק שבפני. על הרישיון נרשם שהוא ניתן בהתאם **לתקנות שירותי הדת (חברות לענייני קבורה) תשכ"ז – 1967**. ללמדך שליהודים קראים שירותי קבורה משלהם שהינם נפרדים משירותי הקבורה של יהודים רבנים.

41. במכתב מיום 21.9.1995 ממשרד הדתות למבקשת 2, ואשר צורף למכלול המסמכים שהוגשו מטעמה נאמרו הדברים הבאים:

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

"הרינו מאשרים כי היהדות הקראית העולמית שרשומה כעמותה מס' (-) מוכרת על ידי משרד הדתות כגוף המשפטי המייצג את קהל היהודים הקראים בישראל, והממונה על מתן השירותים הדתיים והיא מתוקצבת על ידינו בדומה למועצות הדתיות, לקיום חיי הקהילה הרוחניים, בהתאם לאמונתם, להפעלת מוסדותיה ברמלה, אשדוד, אופקים, רנן, באר שבע, בת ים, ירושלים, קרית גת, ומושב מצליח. מצורף בזה ריכוז סניפי העמותה והמבנים אשר ברשותה."

כמו כן, ממסמכים נוספים שהוגשו על ידי המבקשות עולה שהכספים מטעם המדינה למימון שירותי הדת של הציבור היהודי הקראי מועבר ישירות למבקשת 2:

א. מכתב מיום 28.10.2008 ממשרד הפנים למבקשת 2 לפיו תקציב העדה היהודית הקראית בגין שנת 2008 עומד על סך של 1.8 מיליון ש"ח.

ב. מכתב מיום 7.12.2009 ממשרד הפנים למבקשת 2 ואשר לפיו תקציב העדה הקראית לשנת 2009 עומד על 1.7 מיליון ₪, וכי התקציב לשנת 2010 יעמוד על סך של 1.34 מיליון ₪.

ג. מכתב מיום 17.8.11 ממשרד המשפטים למבקשת 2 ואשר לפיו תקציב העדה הקראית לשנת 2011 יעמוד על סך של 1.97 מיליון ₪.

42. ההסדר הניהולי - כספי הנ"ל בין המדינה לבין ציבור הקראים בישראל גם הוא יסודו באנומליה. הנושא של שירותי דת ליהודים בישראל מוסדר **בחוק שירותי הדת היהודיים [נוסח משולב] תשל"א – 1971**, אשר מקים מועצות דתיות שמקבלות תקציבים מהמדינה לאספקת שירותי דת שונים. אין הגדרה בחוק מה הם אותם שירותי דת שמספקות המועצות הדתיות אך בפסיקה נקבע שמדובר בענייני רבנות ונישואין, כשרות ושחיטה, טהרת המשפחה, שירותי קבורה, שבת ועירובין ופעילויות תרבות תורניות (בג"צ 4247/97 **סיעת מר"צ במועצת עיריית ירושלים נ' השר לענייני דתות** פ"ד נב (5) 241, פסקה 7 לפסק דינו של כבוד השופט חשין).

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

43. מועצה דתית היא גוף סטטוטורי שכפוף לכל העקרונות של המשפט המינהלי, בעוד שהמבקשת 2 היא גוף פרטי אשר למדינה אין כל סמכות להתערב במינוי חבריו. הדבר מעורר שאלות משפטיות בקשר לדיון שצריך לחול על המבקשת 2, שמחד הינה גוף פרטי ומאידך ממלא תפקידים ציבוריים מובהקים. האם ניתן לטעון שיש כאן מקרה של דואליות נורמטיבית (משפט פרטי וציבורי) ? כמו כן, נניח שיקום לו גוף פרטי חדש מיסודם של אנשים מבני העדה הקראית ויבקש צו מניעה מהמשך העברת התקציבים למבקשת 2 ויבקש שהכספים יועברו דווקא אליו עקב חילוקי דעות עם המבקשת 2. מצב דברים כזה עלול להביא לשיתוק שירותי הדת לציבור הקראים. כמו כן, נשאלת השאלה איזו ערכאה תהיה מוסמכת לדון בתיק, בית משפט שלום בתביעה אזרחית או שמא בית המשפט המחוזי בשבתו כבית משפט לעניינים מינהליים. כך גם, נניח שאחד מבני העדה יסבור שהתקציב שמעניקה המדינה לעדה הקראית צריך להיות גדול יותר מזה שניתן בפועל, בניגוד לעמדתה של המבקשת 2, עולה השאלה מה הבסיס המשפטי לדיון בעתירתו. על אותו משקל, נניח שיקום עותר ציבורי שיבקש לקצץ משמעותית בתקציב שמוענק למבקשת 2, מאחר והכספים שמועברים לה מטעם המדינה אינם מועברים מכוחה של מסגרת נורמטיבית ברורה ועקרון שלטון החוק מחייב את הפסקתם של תקציבים אלה עד שימצא פתרון חוקי ברור. גם אז, עלולה להיווצר סיטואציה שבה ציבור הקראי יפגע על לא עוול בכפו.

44. עינינו הרואות שנושא שירותי הדת לציבור היהודי הקראי בישראל בנוי מרבדים שונים של אנומליות משפטיות, דבר שמעצים את אי הוודאות המשפטית בעניינם. האנומליות הללו מצביעות על ניהול ענייניהם של מספר רבבות של אנשים אזרחי המדינה מחוץ למטריה של החוק, והכל בעידוד רשויות השלטון השונות (משרד הדתות, משרד הפנים ובתי המשפט). נסכם להלן את האנומליות שהובאו לעיל :

א. **נישום נישואין** : קיים חוק מפורש שמורה שרישום נישואין בין יהודים ייערך על ידי רב רושם נישואין שהוסמך על ידי הרבנות הראשית (סעיף 2 (6) לחוק הרבנות הראשית תש"ם – 1980). אף על פי כן, הנישואין של יהודים קראים נערכו בפני רב קראי שלא הוסמך על ידי הרבנות הראשית ;

ב. **נישואין וגירושין** : קיים חוק ברור שקובע מי הערכאה המוסמכת לדון באופן בלעדי בענייני נישואין וגירושין של יהודים, אשר יתדיינו לפי "דין תורה" שנקבע בפסיקה שהינו כולל תורה שבכתב ותורה בעל פה כמשמעו בהלכה הרבנית (חוק

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

בתי דין רבניים (נישואין וגירושין) התשי"ג – 1953). לעומת זאת, לציבור היהודי הקראי בישראל יש בית דין דתי משלו, שמופעל על ידי ידיים פרטיות ושלא הוקם על פי חוק. כמו כן, לבני זוג קראים יש את ה-"פררוגטיבה" לבחור באיזו ערכאה שיפוטית להתדיין (בהסכמה לבית הדין הקראי שיחיל את ההלכה הקראית, או בהסכמה לבית הדין הרבני שיחיל את ההלכה הרבנית, או בהיעדר הסכמה לבית משפט לענייני משפחה שיחיל את ההלכה הקראית). "פררוגטיבה" זו איננה מסורה ליהודי רבני. יחד עם זאת, אליה וקוץ בה, מאחר ואותה "פררוגטיבה" יוצרת אי וודאות משפטית.

ג. **בית הדין הקראי ברמלה :** מחד אותו בית דין מקבל תקציבים מטעם המדינה על מנת לקיים את פעילותו ותעודות גירושין שניתנות על ידו נרשמות במרשם האוכלוסין לצורך שינוי סטטוס מנשוי לגרוש. מאידך, בעת שאחד מבני הזוג כופר בסמכותו של בית הדין ועותר לבג"צ, מגיע נציג של המדינה לבית המשפט ומסכים שלאותו בית דין אין כל מעמד חוקי ולכן תעודות גירושין שניתנות על ידו הן בטלות מעיקרן ואין לפעול על פיהן.

ד. **קבורה :** ליהודים קראים חברת קבורה נפרדת המשרתת רק אותם, ואינם מקבלים שירותי קבורה מחברות קבורה רבניים, ויהודים רבנים לא עושים שימוש בשירותיהם.

ה. **מועצות דתיות :** הם גופים שהוקמו על פי חוק על מנת לתת שירותי דת ליהודים (חוק שירותי הדת היהודיים [נוסח משולב] תשל"א – 1971). ויודגש שאין בחוק הבחנה בין יהודי רבני ליהודי קראי. בפועל, יהודים קראים מקבלים שירותי דת באמצעות גוף פרטי, ומחוץ למנגנון שנקבע בחוק הנ"ל.

45. הרושם המצטייר הוא שהמדינה מדברת עם ציבור היהודים הקראים לגבי אופן ניהול ענייניהם הדתיים בשני קולות : מחד אומרת להם אתם יכולים לפעול מחוץ לחוק בכל הנושאים שפורטו לעיל, בבחינת "הלכה ואין מורין כן", ומאידך אומרת להם שבאופן ספציפי לגבי **חוק איסור הונאה בכשרות תשמ"ג – 1983**, עמדתנו היא "ייקוב הדין את ההר" ולכן חובה עליכם לשלם את הודעת הקנס. לא מצאתי בטיעוני המשיבה הסבר מניח את הדעת לכפילות זו בעמדתה של המדינה.

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

המאבק הציבורי של היהודים הקראים בישראל לקבלת הכרה משפטית

46. היהודים הקראים הוכרו כיהודים לצורך עלייה לישראל לפי **חוק השבות תש"י – 1950** והגיעו לישראל בשני גלי עלייה עיקריים. הגל הראשון בשנים 1949 – 1950 והגל השני בשנים 1955 – 1956. רוב רובם של העולים, מבין היהודים הקראים, הגיעו ממצרים ומיעוטם מעיראק ומתורכיה (**אלגמיל**, עמ' 205). היהודים הקראים זכו ליחס של ניכור מצד הממסד הדתי (הרבנות הראשית ומשרד הדתות) שבא לידי ביטוי, לדוגמא, בכך שהטיפול בענייני העדה הופקד בתחילה בידי מחלקת המיעוטים (שאינם יהודים) במשרד הדתות (**קורינלדי**, עמ' 145). המאבק הציבורי של היהודים הקראים בישראל הוביל להתערבות של ראש הממשלה דוד בן גוריון ואשר שלח מכתב לראשי העדה ב- 8.8.1960 ואשר להלן נוסחו:

"למר לוי חיים,
מזכיר עדת היהודים הקראים בישראל
שלום וברכה,

לאחר שקיבלתי מכתבך דיברתי עם נשיא המדינה, והבוקר נפגשתי עם שר הדתות, והוסכם שאתם מוכרים כעדה יהודית קראית, ואינכם בגדר מיעוטים לא יהודים, ומשרד הדתות ידאג לכל צורכי הדת של עדתכם במלוא יכולתו בגדר תקציבי המדינה.

בכבוד רב ובהוקרה
ד. בן גוריון"

47. המכתב הנ"ל צורף למסמכים המשלימים שהוגשו על ידי המבקשות (והוא גם מצוטט בספרו של **קורינלדי**, עמ' 145). אולם הודעה זו שלא לוותה בהחלטה מתאימה של הממשלה אינה מהווה הכרה משפטית בעדה כ-"עדה דתית" במובן **דבר המלך במועצה 1922 – 1947**, אלא הצהרה על מדיניותו של ראש הממשלה דאז כלפי העדה (בג"צ 866/78 **מורד נ' ממשלת ישראל** פ"ד לד (2) 657, 663). בעקבות ההודעה הנ"ל הוקמה מחלקה חדשה במשרד הדתות והיא "המחלקה ליהודים קראים שומרונים ולנידחי ישראל", אך העדה ראתה כעלבון את הכללתה במסגרת "נידחי ישראל" עד שלבסוף הוסב שם המחלקה ל-"מחלקה לענייני קראים ושומרונים". כמו כן, נענה משרד הדתות לחלק מצורכי העדה בתקציב מתאים,

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

אולם לא חלה תזוזה ממשית בענין דרישות העדה להכרה משפטית במעמד חוקי של "עדה דתית", וכן הקמת בית דין דתי לעדה כדוגמת בתי הדין הרבניים והקמת מועצות דתיות נפרדות (**קורינלדי**, עמ' 145 – 146).

48. בשנת 1966 מינה שר הדתות ועדה ציבורית בראשות ממלא מקום נשיא בית המשפט העליון כבוד השופט זילברג אשר תפקידה היה לדון בבעיית המעמד האישי של ציבור הקראים בישראל. ניתן למצוא העתק חוות הדעת כנספח לספרו של פרופ' **קורינלדי**, בעמ' 226 – 253. להלן "**דו"ח ועדת זילברג**". בפני הועדה התייצבו שני הרבנים הראשיים לישראל ואשר הביעו את עמדתם שכל עוד לא תחליט הקהילה הקראית כולה לנטוש את מנהגייהם הדתיים ולהסתפח על נחלת הרבניים, לא יותר החיתון המעורב בין קראים ורבניים בישראל (**דו"ח ועדת זילברג**, אצל **קורינלדי** בעמ' 236 – 239). בפני הועדה הועלו הצעות שונות למציאת פתרון לבעיית המעמד האישי של העדה הקראית בישראל, וביניהם ההצעה להכרה בהם כעדה דתית עצמאית ונפרדת מהיהודים הרבנים. הצעה זו נדחתה על ידי כבוד השופט זילברג מתוך חשש שהדבר ינציח את הקרע ההיסטורי שבין קראים לרבנים ויביא לפילוג בעם, אך הציע לחוקק חוק המקים בית דין קראי שידון בענייני מעמד אישי של הקראים, ואשר יהיה בעל סמכות מקבילה לסמכותו של בית הדין הרבני (**דו"ח ועדת זילברג**, אצל **קורינלדי** בעמ' 239 – 240).

49. בעקבות **דו"ח ועדת זילברג** הונחה על שולחן הכנסת הצעת חוק שיפוט בתי דין יהודים קראים (**נישואין וגירושין**) **תשל"א** – 1971 (ה"ח 923, תשל"א – 1971, עמ' 101). הצעת החוק לא עברה בכנסת ולכן המועצה הארצית של המבקשת 2 עתרה לבג"צ וביקשה שהעדה הקראית בישראל תוכר כ-"עדה דתית" לפי הוראות סימן 51 **לדבר המלך במועצה 1922** – 1947, ובניגוד להמלצותיה של ועדת זילברג (בג"צ 866/78 **מורד נ' ממשלת ישראל** פ"ד לד (2) 657). יובהר שהכרה כ-"עדה דתית" לפי ההוראה הנ"ל תקים ליהודים הקראים אוטונומיה בענייני דת. כבוד השופט לנדוי חזר על הצורך להסדיר את ענייני המעמד האישי של הקראים בחקיקה ובסופו של דבר דחה את העתירה מאחר וסבר שאין זה נכון שבית המשפט יתערב בשיקול הדעת של הממשלה בענייני מדיניות איזו עדה תוכר כ-"עדה דתית" ואיזו לא. מכל מקום כבוד השופט לנדוי העיר את ההערה הבאה שראויה לציון בהקשר של התיק שבפני (עמ' 663 לפסה"ד):

"גם ענייני השחיטה והקבורה של העדה הקראית יכולים להתנהל על בסיס וולונטרי כמו עד כה, כדרך שנוהגות כמה כיתות דתיות

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

יהודיות בישראל, מפני שאלה אינן רוצות להשתייך למסגרות הדתיות היהודיות המוכרות."

ובהמשך פסק דינו קבע כי (בעמ' 664 לפסה"ד) :

"ראינו שנציגי העדה ויתרו בעבר על הרעיון לבקש את ההכרה הנפרדת כעדה דתית. עתה שינו דעתם, כנראה בתקווה שבדרך ההכרה בתור עדה יתקדמו גם אל פתרון בעיית השיפוט בענייני המעמד האישי של בני העדה. אבל בזה הם עלו על דרך לא דרך, כי הבעיה הזו קיימת, והיא חמורה מאוד, אבל לא בזה יימצא לה הפיתרון. ביחס ליתר ענייני העדה לא שוכנעתי, שאלה לא יוכלו להתנהל גם להבא על בסיס וולונטרי ושכדי לקדם מן הצורך הוא לשלם את המחיר של הפרדתם הפורמלית של הקראים מכלל היהודים במדינה."

במילים אחרות, כבוד השופט לנדוי רואה שנושאים של נישואין וגירושין צריכים להיות מוסדרים בחקיקה, וכי בכל מקרה אין מקום להכיר בקראים כ-"עדה דתית" נפרדת מיהודים רבנים מתוך שמירה על האינטרס הציבורי הכללי למניעת הפרדתם מכלל הציבור היהודי בישראל. כמו כן, תמורת כך שלא יקבלו מעמד של עדה דתית מוכרת, ניתן להתיר להם להתנהל באופן אוטונומי ו-וולונטרי בנושאים שונים, וביניהם, "שחיטה".

50. בתגובה לעתירה לבג"צ בענין מורד הודיעה הממשלה על החלטתה כי **הצעת חוק שיפוט בתי דין יהודים קראיים** תוגש מחדש לכנסת, ואכן הצעת החוק הונחה בשנית על שולחן הכנסת (ה"ח 141, תשל"ט – 1979, עמ' 259). הצעת החוק נפלה בקריאה ראשונה בכנסת ביוני 1980 (**קורינלדי**, עמ' 150).

51. למרות כל שנאמר לעיל, המצב המשפטי בענין העדה הקראית בישראל נותר כפי שהוא. אין חקיקה שמסדירה את ענייני הנישואין והגירושין כפי שאין גם מסגרת נורמטיבית שמכירה ביהודים הקראים כ-"עדה דתית" לצורך ניהול ענייני הדת שלהם באופן אוטונומי, לרבות בענייני כשרות.

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

52. הרקע שהובא לעיל בפרק זה וכן גם בפרקים הקודמים מטרתו היתה להבהיר את ההקשר המשפטי והציבורי שבו מתקיימת הודעת הקנס שבפני, ואשר בלעדיו לא ניתן היה לתהות על קנקנה של אותה הודעת קנס. משמלאכתנו תמה בענין זה, כעת נעבור לדון בטענות הצדדים לגופו של ענין.

על מעמדה של המבקשת 2 ביחס להודעת הקנס

53. המשיבה טוענת שהקנס ניתן למבקשת 1, ולא למבקשת 2 ולכן למבקשת 2 אין כל מעמד בהליך שבפני. כמו כן, המבקשת 1 היא זו שרשומה אצל רשויות המס כמי שאחראית על עסק האטליז, ולא המבקשת 2.

54. המבקשת 2 הציגה מסמכים שונים ואשר לפיהם המבנה שבו מצוי האטליז נשוא הקנס המינהלי נרכש על ידה בשנת 1971 על מנת שישמש כאטליז שישרת את הקהילה הקראית. יוער כי בחלק מהמסמכים הכתובת של האטליז ברמלה מופיעה ברחוב מנחם דניאל 3 ובחלקם האחר ברחוב מנחם דניאל 5. לא שמעתי טענה מטעם המשיבה שלא מדובר באותו עסק, ולכן אני מוכן לצאת מתוך ההנחה שאכן מדובר באותו מקום. כמו כן, הוגשו דוגמאות של חוזי שכירות עם שוכרים שונים, כולל המבקשת 1, ואשר לפיהם השוכר מתחייב לנהל את המקום כאטליז, וכי הינו מתחייב כי הבשר שיימכר בחנות יהיה שחוט אך ורק על ידי שוחט יהודי קראי מוסמך, וכי תנאי זה הוא תנאי יסודי בחוזה שעלול להביא לבטלות החוזה. כמו כן, הוגשו גם דוגמאות של רישיונות עסק להפעלת האטליז מעיריית רמלה, כאשר רישיון העסק מופיע על שם המבקשת 2. יתרה מזאת, המבקשת 2 הוכרה על ידי משרד הדתות, כפי שהובא לעיל, כמי שמייצגת את הציבור הקראי בישראל ומקבלת בשמו תקציבים שונים.

55. לפיכך, הנני קובע שלמבקשת 2 מעמד מלא בהליך שבפני, והקנס שניתן למבקשת 1 ניתן לרושמו מחדש על שם המבקשות 1 ו-2, וכי לא קיים כל שוני ביניהם.

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

הבקשה להארכת מועד להישפט

56. סעיף 8 (ג) לחוק העבירות המנהליות תשמ"ו – 1985 קובע שמי שקיבל הודעת קנס מינהלי רשאי להודיע לתובע תוך 30 ימים מיום קבלת ההודעה כי ברצונו להישפט, ואז יחולו הוראות סעיפים 13 ו-14 לחוק. כמו כן, סעיף 8א (א) לחוק הנ"ל קובע שמי שקיבל הודעת קנס רשאי להגיש לתובע בקשה לביטולה בתוך 30 ימים מיום שהומצאה לו ההודעה. סעיף 8(ה) לחוק קובע שמי שהגיש בקשה לתובע לביטול הודעת הקנס אינו רשאי להודיע על רצונו להישפט לפני שהתובע המציא לו את החלטתו, וכי לאחר שהתובע מחליט לדחות את הבקשה, יהיה רשאי להגיש בקשה להישפט תוך 30 ימים מהמועד שבו קיבל את החלטת התובע.

במילים אחרות, החוק מאפשר למקבל הודעת הקנס לבחור בין שתי אפשרויות: לבקש להישפט וזאת תוך 30 ימים ממועד קבלת הודעת הקנס, או לפנות תחילה לתובע שיבטל את הודעת הקנס וזאת תוך 30 ימים ממועד קבלת ההודעה. באם התובע דוחה את בקשתו, אזי יוכל להגיש בקשה להישפט תוך 30 יום ממועד קבלת החלטתו של התובע.

57. המבקשת 1 קיבלה את הודעת הקנס לידיה ב- 7.12.2010. המבקשת 1, ללא המבקשת 2, פנתה באמצעות בא כוחה ב- 15.12.10 למשיבה וביקשה את ביטול הודעת הקנס. המבקשת 1 קיבלה תשובה שבקשתה נדחתה והתשובה הגיעה לידי בא כוחה ב- 16.1.2011. לפיכך, המבקשת 1 היתה רשאית להגיש בקשה להישפט לא יאחר מיום 15.2.2011, אך לא עשתה כן. המבקשת 2, פנתה למשיבה רק ב- 8.3.2011 וביקשה להישפט על הודעת הקנס. המשיבה השיבה למבקשת 2 שבקשתה נדחתה מאחר וכבר חלף המועד להגשת הבקשה להישפט.

58. משקבעתי שאין שוני מהותי בין המבקשת 1 לבין המבקשת 2, הרי שטיעוניהם של המבקשים 1 ו-2 שכביכול נודע למבקשת 2 על הודעת הקנס באיחור ומכאן הפנייה הנפרדת מטעמם באיחור נוסף, דינם להידחות. יחד עם זאת, הדבר לא מעלה ולא מוריד לענין השאלה באם להאריך את המועד או לא, מאחר והטעם שבשלו החלטתי להאריך את המועד נעוץ בסיבות אחרות לגמרי.

59. ב- עפ"א (בי"ד ארצי לעבודה) 14/05 סיוון תכשיטים בע"מ נ' מדינת ישראל (פורסם ב- "נבו", ניתן ב- 12.3.2006) נקבעו השיקולים שאמורים להנחות את בית המשפט בבואו

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

להחליט באם להיעתר לבקשה להארכת מועד להישפט לפי **חוק העבירות המנהליות תשמ"ו** – 1985. בפסקה 11 (ג) לפסק הדין הנ"ל נקבע, בין השאר, שיש לאפשר גמישות במתן הארכת מועד במקרים המתאימים לכך על מנת לאפשר ביקורת שיפוטית על ההחלטה המנהלית במתן הודעת הקנס. כמו כן, בפסקה 12 לפסק הדין נקבע שיש לשקול שיקולים סובייקטיביים ואובייקטיביים כגון נסיבות אישיות של הנקנס, ביצוע עבירות קודמות, היקף ביצוע העבירה והאם נפגעו זכויות או חירויות יסוד. בפסקה 13 לפסק הדין נקבע שיש לזכור שהמסלול המנהלי (הודעת הקנס) הוא הכללי, ובעוד שהמסלול הפלילי (מתן אורכה להישפט) הוא היוצא מן הכלל.

60. במקרה שבפני שוכנעתי שיש להיעתר לבקשה להארכת המועד להישפט וזאת מכל הנימוקים שלהלן :

- א. המקרה שבפני מעורר שאלות עקרוניות סבוכות ומורכבות ביחסים שבין יהודים קראים ליהודים רבנים ;
- ב. הודעת הקנס טומנת בחובה פוטנציאל להביא לכיליון האטליז נשוא הודעת הקנס, ואשר פועל ברציפות מזה כארבעה עשורים וכל מטרתו לשרת זרם מאוד מסוים ביהדות, והוא ציבור הקראים ;
- ג. העובדה שמדובר בהודעת קנס ראשונה מסוגה, מאז **חקיקתו של חוק איסור הונאה בכשרות** בשנת 1983 ועד היום, שנמסרת לאטליז שבניהול הציבור הקראי בישראל בשל שימוש בביטוי "כשר" ;
- ד. העדה הקראית עושה שימוש במילה "כשר" מכח אמונה דתית שלמה ובהסתמך על הלכה שהתפתחה במשך למעלה מ-1,200 שנה ;
- ה. המבקשת 2 קיבלה וממשיכה לקבל תקציבים מטעם המדינה לאספקת שירותי דת לציבור הקראי בישראל, שכולל גם שירותי שחיטה ואטליז.

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

סמכותו של בית המשפט לדון בתוקפה של הודעת הקנס

61. לאחר שהחלטתי להיעתר לבקשה להארכת מועד אעבור לדון בטענה שהועלתה על ידי המשיבה ואשר לפיה הטענות לגופו של ענין דינן להישמע במסגרת ההליך הפלילי העיקרי, וכי ברגע שמוגשת בקשה להארכת מועד להישפט אזי סמכותו של בית המשפט מצטמצמת לדיון בבקשת להארכת מועד בלבד. טענה זו איננה מקובלת עלי.

62. סעיף 13 לחוק העבירות המינהליות תשמ"ו – 1985 קובע כדלקמן :

13. (א) הודיע אדם שברצונו להישפט על העבירה לפי סעיף 8 (ג) או לפי סעיף 9 (ב)(3), או שרואים אותו לפי סעיף 9(ב)(2) כאילו הודיע כאמור, יגיש עליו תובע כתב אישום, זולת אם ראה שלא לעשות כן, מטעמים מיוחדים שיירשמו.

(ב) בית המשפט רשאי לקיים את המשפט גם אם הודעת מקבל ההודעה לפי סעיפים 8 או 9 כי ברצונו להישפט ניתנה באיחור כל עוד התקיימו התנאים האמורים בסעיף 8א(ו), בשינויים המחויבים, או מנימוקים אחרים שיפרט בהחלטתו.

(ההדגשה – לא במקור)

בעת שמקבל הודעת הקנס מגיש בקשה לבית המשפט להארכת מועד להישפט ובית המשפט נעתר לבקשתו, הרי שבית המשפט רשאי "לקיים את המשפט" אם מצא "נימוקים" לעשות כן, כאמור בסעיף 13 (ב) סיפא לחוק. הביטוי "לקיים את המשפט" משמעותו ברורה, היינו דיון לגופו של ענין בתוקפה המשפטי של הודעת הקנס. הביטוי "לקיים את המשפט" לא יכול להתייחס לשלב הבא של הדיון, והוא לאחר שהתובע החליט להגיש כתב אישום, מאחר ולשון סעיף 13 (ב) לחוק מדברת על "קיום המשפט" בשלב שאין עדיין כתב אישום ולמעשה יש בפני בית המשפט רק הודעת קנס מינהלי ובקשה להארכת מועד להישפט. משהוגש כתב

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

אישום, ברי שבית המשפט "רשאי לקיים את המשפט", ואינו זקוק להוראת סעיף 13 (ב) לחוק העבירות המנהליות על מנת לעשות כן. לדעתי "לקיים את המשפט" בסעיף 13(ב) לחוק העבירות המנהליות משמעותו דיון לגופו של ענין בתוקפה המשפטי של הודעה הקנס המינהלי, וזאת עוד בטרם שהתובע החליט על הגשת כתב אישום לפי סעיף 13 (א) לחוק. הפרשנות הנ"ל באה לקדם את בקשתו של מקבל הקנס שיקבל את יומו בבית המשפט לטעון כנגד תוקפה המשפטי של הודעת הקנס שנמסרה לו.

63. הנימוקים שבעטיים החלטתי "לקיים את המשפט" (כלשון סעיף 13 (ב) לחוק העבירות המנהליות) הם אותם נימוקים שפורטו בסעיף 60 לעיל לפסק הדין בדבר הארכת המועד להישפט. לפיכך אעבור כעת לדון בטענות הצדדים לגופו של ענין, לרבות בשאלות שהוריתי לצדדים לכתוב בהן טיעונים משלימים.

שינוי במדיניות והפרת זכות הטיעון

64. ההליך שבפני נשלט על ידי שתי מערכות דינים: המשפט המינהלי והמשפט הפלילי. בפסיקה נקבע כי בבסיסה של כל עבירה מינהלית מצויה עבירה פלילית, אך האכיפה היא מינהלית ולא פלילית (בג"צ 93/06 ד.נ. כל גדר בע"מ נ' שר התעשייה והמסחר והתעסוקה, פורסם ב-"נבו", ניתן ב- 2.8.11, פסקה 15 לפסה"ד של כבוד השופטת ארבל). על רשות מינהלית המפעילה סמכויותיה על פי דין, לרבות מתן קנס לפי חוק העבירות המנהליות תשמ"ו – 1985 חלות החובות שמטיל עליה המשפט המינהלי, לרבות החובה לאפשר לפרט להשמיע טענותיו בפניה קודם קבלת ההחלטה להטיל את הקנס (פס"ד ד.נ. כל גדר בע"מ, שצוטט לעיל, בדברי כבוד הנשיאה בייניש).

65. חוק איסור הונאה בכשרות תשמ"ג – 1983 הוא במהותו חוק פלילי שקובע איסור על הטעיית הציבור בהצגתו של אוכל שאינו כשר ככשר (בג"צ 3944/92 מרבק – בית מטבחים בע"מ נ' הרבנות הראשית נתניה פ"ד מט (1) 278, 285; בג"צ 22/91 אורלי ש. 1985 בע"מ נ' הרב הראשי ליבנה פ"ד מה (3) 817, 819). כמו כן, המשיבה, הרבנות הראשית לישראל, הינה גוף סטטוטורי שבבואה להפעיל את סמכויותיה לפי חוק איסור הונאה בכשרות היא כפופה לכל כללי המשפט המינהלי (בג"צ 7471/05 בלדי בע"מ נ' מועצת הרבנות הראשית לישראל, פורסם ב-"נבו", ניתן ב- 20.6.07, פסקה 6 לפסק הדין של כבוד הנשיאה בייניש; בג"צ 11157/03 אירוח גולן בע"מ נ' הרבנות הראשית לישראל, פורסם ב-"נבו", ניתן ב- 5.9.07, פסקה 9 לפסה"ד של כבוד השופט אור).

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

66. בהליך שבפני המשיבה טענה שהודעת הקנס שנמסרה למבקשים איננה מהווה שינוי מדיניות כלפי העדה הקראית. דא עקא, לא ניתן להתעלם מהעובדה שהודעת הקנס שבפני הינה הודעת הקנס **הראשונה והיחידה** מאז חקיקתו של **חוק איסור הונאה בכשרות** בשנת 1983 ועד היום שניתנה לאטליז בניהול העדה הקראית בשל השימוש במילה "כשר" (ראו דברי נציג המשיבה בפרוט' עמ' 5 ש' 18 – 22, עמ' 6 ש' 6 – 13). יובהר שעוד בטרם חקיקתו של **חוק איסור הונאה בכשרות**, הוגשו כתבי אישום כנגד מי שהשתמש במילה "כשר" ואין בידו תעודת כשרות מהרבנות הראשית, וזאת מכח ההוראות הכלליות של הדין הפלילי, כגון העבירה של קבלת דבר במרמה לפי סעיף 415 **לחוק העונשין התשל"ז – 1977** (לדוגמא ראו: ע"פ 331/87 **סלמה נ' מדינת ישראל** פ"ד מב (2) 298). במקרה שבפני מדובר באטליז שפועל מאז שנת 1971 ועד היום ברציפות ובאותה כתובת ובמהלך כל השנים נעשה במקום שימוש במילה "כשר" ורשויות המדינה אף העניקו סיוע כספי למימון פעילותו. מעולם לא היתה פעולת אכיפה כנגד המבקשות 1 ו- 2 או כל שוכר אחר שפעל באטליז, על ידי העמדתו לדין בגין "הטעיית" הציבור בשל שימוש במילה "כשר". ברי, שהיעדר אכיפתו של חוק מסוים לא יכולה לשמש עילה להמשך הפרתו של אותו חוק, אך הדבר ממחיש שמדובר כאן במקרה מובהק של שינוי מדיניות לכל דבר וענין.

67. ודוק, השינוי במדיניות איננו מתבטא רק באטליז המסוים שברחוב דניאל 5 ברמלה נשוא הודעת הקנס, אלא מדובר בשינוי במדיניות כלפי **ציבור שלם** בישראל שמונה מספר רבבות אנשים, לגבי זכותו לעשות שימוש במילה "כשר" לפי ההלכה הקראית. כמו כן, האטליז שברמלה מנוהל על ידי המבקשת 2 ואשר מעורבת, בדרגה זו או אחרת, בניהולם של אטליזים הפועלים במתכונת דומה במקומות אחרים וזאת מכח מעמדה כנציגה של הציבור הקראי בישראל. יוזכר כי המדינה מעבירה למבקשת 2 כספים מקופת המדינה על מנת שתוכל לממן שירותי דת שונים לאותו ציבור, בין השאר, בענייני שחיטה ואטליז, וזאת ברמה כלל ארצית. ומכאן חששה של המבקשת 2 שהמשיבה תמסור הודעות קנס, אשר דומות לזו שבפני, לאטליזים אחרים במדינה שמוכרים בשר "כשר" לפי ההלכה הקראית.

68. לאור מערכת היחסים המיוחדת ששוררת בין המבקשת 2 לרשויות המדינה השונות, כפי שפורט בהרחבה בפרקים הקודמים, לא יעלה על הדעת ששינוי פתאומי במדיניות ייעשה מבלי לתת למבקשת 2 זכות טיעון. הקנס המנהלי שבפני נמסר למבקשת 1 ביום 4.11.2010 לאחר שהיתה כבר ביקורת קודמת ביום 13.9.2010 ונמסרה התראה למבקשת 1. יובהר כי ההתראה שנמסרה ביום 13.9.2010 למבקשת 1, איננה ממלא אחר החובה להענקת זכות

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

- טיעון.** זכות טיעון משמעה משלוח הודעה רשמית למבקשת 2 מטעם הגורמים הבכירים במשרדי הממשלה השונים, שעימם היא באה במגע ומקבלת מהם תקציבים למימון פעילותה. בהודעה יש לציין כי קיימת כוונה להפסיק את הסיוע הכספי בענייני שחיטה ואטליז וכי ממועד עתידי מסוים ואילך יינקטו הליכים משפטיים כנגד אטליזים של יהודים קראים שעושים שימוש במילה "כשר" ואין בידם תעודות הכשר מטעם המשיבה. לאחר מכן, יש למסור למבקשת 2 את כל המסמכים הרלבנטיים שהיוו בסיס לשינוי זה במדיניות. המבקשת 2 תוזמן לדיון בפני מקבלי החלטה לשמיעת השגותיה ולאחר מכן תימסר לה החלטה מנומקת, על מנת שהמבקשת 2 תוכל לשקול את עמדתה לצורך פנייה לערכאות שיפוטיות.
69. החלטה המשנה מדיניות צריכה להיעשות בהליך מינהלי ראוי. היא מצריכה בראש וראשונה קיומה של תשתית עובדתית ועל הרשות לקיים מהלך מסודר של איסוף נתונים, מיונם ובדיקתם. בדיון מסוג זה על הגוף המנהלי לשוות לנגד עיניו את השיקולים הכבדים שהיו כל השנים לנגד עיני רשויות השלטון לדורותיהן ואת ההשלכות האפשריות של שינוי המדיניות. כמו כן, על ההחלטה לשנות מדיניות להיות מנומקת (בג"צ 7120/07 **אסיף ינוב גידולים בע"מ נ' מועצת הרבנות הראשית**, פורסם ב- "נבו", ניתן ב- 23.10.07, פסקאות כו' ו-כו' לפסק דינו של כבוד השופט רובינשטיין).
70. במקרה שבפני לא התרשמתי שהמשיבה החליטה על מתן הודעת הקנס לפי הכללים שפורטו לעיל. לא התקיים דיון כלשהו במשרדי המשיבה ובתיאום עם משרדי ממשלה נוספים שמעניקים תקציבים למבקשת 2 לקיום פעילותה במתן שירותי דת לעדה הקראית, לגבי שינוי המדיניות. המפקח מטעם המשיבה פעל על דעת עצמו, באופן עצמאי לחלוטין, עת שעבר ליד האטליז באופן אקראי, והחליט על מתן התראה לאטליז ולאחר מכן על מתן קנס. בנסיבות המיוחדות של המקרה שבפני, מדובר בהתנהגות לא סבירה ולא מידתית.
71. **די באמור לעיל על מנת להורות על ביטול הודעת הקנס.** הבסיס המשפטי לביטול הוא הן המשפט המינהלי (שינוי במדיניות ואי מתן זכות טיעון) והן המשפט הפלילי (הגנה מן הצדק בשל הפרת כללי המשפט המנהלי). במקרה שבפני מדובר בשני צדדים לאותו מטבע.
72. הטענה של הגנה מן הצדק שמוגדרת בסעיף 149 (10) **לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב]** **תשמ"ב – 1982**, טומנת בחובה מימד של משפט מינהלי. בבוא רשויות אכיפת החוק למסור

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

הודעת קנס לאזרח או להגיש נגדו כתב אישום שומה עליהן לפעול בהתאם לכללי המשפט המינהלי והפרה של כללים אלה עשויה להוביל לקיומה של טענת הגנה מן הצדק שיש בה כדי להביא לבטלותו של ההליך שננקט כנגד הפרט (ישגב נקדימון **הגנה מן הצדק**, (נבו הוצאה לאור בע"מ, תשס"ט – 2009) עמ' 139 – 166) (להלן – **נקדימון**).

בפסיקה נקבע כי החלטות של רשויות התביעה בשאלת ההעמדה לדין צריכות להיבחן כהחלטותיהן של רשויות מינהליות אחרות. ככל שיקול דעת שלטוני גם שיקול הדעת של תובע בהחלטתו להעמיד אדם לדין צריך לעמוד במבחן הסבירות (בג"צ 935/89 **גנור נ' היועץ המשפטי לממשלה** פ"ד מד (2) 485, 513, 524 – 527). על פי המודל המינהלי של טענת ה"הגנה מן הצדק" הוקנתה לבית המשפט הפלילי הסמכות להפעיל ביקורת שיפוטית על רשויות התביעה והחקירה, וזאת מקום שההליך המנהלי של קבלת ההחלטה להעמיד אדם לדין עומד בסתירה מהותית לעקרונות של "צדק והגינות משפטית" (כלשון סעיף 149 (10) **לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] תשמ"ב – 1982**). מקום שבו נטענת טענה של "הגנה מן הצדק" מן הראוי לבחון את מידת "נפסדותה" של התנהגות הרשות בנפרד משאלת אשמתו או חפותו של הנאשם, שהרי גם אם אשמתו גלויה וברורה על פני הדברים, אין בכך כדי למנוע ממנו מלהנות מ-"הגנה מן הצדק", אם נתקיימו הנסיבות המיוחדות המצדיקות זאת (בג"צ 1563/96 **כץ נ' היועץ המשפטי לממשלה** פ"ד נה (1) 529, 549 – 550). בהעלאת טענת הגנה מן הצדק יש מעין "תקיפה עקיפה" של ההחלטה להעמדה לדין (ע"פ 4855/02 **בורביץ נ' מדינת ישראל** פ"ד נט (6) 776, 816).

73. לסיכום, העובדה שהמשיבה שינתה את מדיניותה כלפי הציבור היהודי הקראי שלא לאכוף כנגדו את **חוק איסור הונאה בכשרות תשמ"ג – 1983** בשל השימוש במילה "כשר", וזאת בניגוד לכללי המשפט המינהלי בדבר שינוי במדיניות וללא מתן זכות טיעון – מקימה למבקשות טענה של "הגנה מן הצדק" שיש בה כדי להביא לבטלות הודעת הקנס, כאמור בסעיף 150 **לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] תשמ"ב – 1982**.

74. יחד עם זאת, למען השלמת התמונה, לדעתי קיים מקור משפטי נוסף לבטלות הודעת הקנס והוא שהכיתוב "כשר בהשגחת היהדות הקראית" איננו מהווה עבירה, כפי שיובהר בפרק הבא.

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

שלט הנושא כיתוב "כשר - בהשגחת היהדות הקראית" : האם עבירה ?

75. סעיף 8א (א) (1) ו- (2) לחוק העבירות המנהליות תשמ"ו – 1985 מסמיך תובע לבטל הודעת קנס באם התקיימו אחת מהעילות שלהלן :

- א. העבירה לא נעברה או שהיא לא נעברה בידי הנקנס ;
- ב. בנסיבות המקרה אין ענין לציבור בהמשך ההליכים.

76. בנסיבות המיוחדות של התיק שבפני לא ברור לי מטיעוני המשיבה מה הענין שיש לציבור בהמשך ההליכים המשפטיים הנובעים מהודעת הקנס. מכל מקום, החלופה הראשונה לפיה "העבירה לא נעברה" מזכירה את לשון סעיף 149 (4) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] התשמ"ב – 1982 ואשר לפיו לאחר תחילת המשפט הנאשם רשאי לטעון טענות מקדמיות שלפיהן "העובדות המתוארות בכתב האישום אינן מהוות עבירה".

77. על מנת לבחון באם הכיתוב "כשר - בהשגחת היהדות הקראית" מהווה עבירה על סעיף 3 לחוק איסור הונאה בכשרות תשמ"ג – 1983, או לא, יש לבחון תחילה את תכליתו של חוק זה. בפסיקה נקבע כי חוק איסור הונאה בכשרות, כשמו כן הוא, כל מטרתו היא למנוע הונאה בכשרות. מדובר בחוק חילוני שבתכליתו דומה לחוק הגנת הצרכן תשמ"א – 1981 וכל מטרתו למנוע הטעיית הצרכן שמדובר בכשר "כשר" כאשר איננו כזה. אין מטרת החוק כפייה דתית, והחוק גם לא מיועד לכפות על מי שאינם שומרי מצוות כי יאכלו מזון כשר. השאלה היחידה הנשאלת היא אם יש במעשיו או במחדליו של המוכר כדי להביא להונאת הצרכן בנושא כשרות המזון, הא ותו לא. חוק זה לא נוקט כל עמדה במערכת היחסים שבין הדת למדינה ואין בו כל התערבות של המדינה בענייני הפרטיים של האדם (בג"צ 7203/00 מעדני אביב אוסובלנסקי בע"מ נ' מועצת הרבנות הראשית פ"ד נו (2) 196, 205 – 211 ; בג"צ 22/91 אורלי ש. 1985 בע"מ נ' הרב הראשי ליבנה פ"ד מה (3) 817, 820 ; בג"צ 5009/94 מיטראל בע"מ נ' מועצת הרבנות הראשית לישראל פ"ד מח (5) 617, 623).

ב- בג"צ 465/89 רסקין נ' המועצה הדתית ירושלים פ"ד מד (2) 673, 686, כבוד השופט אור אמר את הדברים הבאים :

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

"הוא שאמרנו לעיל, החוק בה לקבוע את "הגרעין הקשה" של דרישות בדבר כשרות המזון כתנאי למתן תעודת הכשר. "גרעין קשה" זה, כך יש להבין את כוונת החוק, שווה הוא בכל אתר ואתר בארץ. כל מי שדרישותיו רבות יותר ומקפיד הוא בכל דיני ההלכה, יכול שעל סמך דברי רב או פוסק, המקובלים עליו, יימנע מלאכול בבית אוכל מסוים. אך אם כך יעשה, יהיה זה לא משום אי כשרות האוכל באותו מקום, במובן שהחוק התכוון אליו, אלא מנימוקים אחרים, הקשורים באמונתו וברצונו לקיים דיני הלכה אחרים."

ובהמשך בעמ' 689 לפסק הדין הנ"ל, כבוד השופט בך קבע כי :

"קל וחומר שאין המשיבים רשאים לקחת בחשבון היבטים הזרים לחלוטין לנושא כשרות המזון, כגון השתייכותם של מפעילי בית האוכל לזרם זה או אחר ביהדות, או עריכת טקסים בו שהינם מסיבה זו או אחרת למורת רוחם של המשיבים."

78. על מנת לקבוע באם הביטוי "כשר בהשגחת היהדות הקראית" מהווה עבירה על סעיף 3 לחוק איסור ההונאה בכשרות תשמ"ג – 1983, יש לבחון באם הכיתוב הנ"ל יש בו משום "הטעייה" של הציבור לחשוב שמדובר בבשר "כשר". הדבר מעלה גם שאלה נוספת, באיזה ציבור מדובר, האם הציבור הקראי או הציבור הרבני. ברי שהכיתוב הנ"ל איננו מהווה הטעייה של הציבור הקראי. נותר לבדוק אם הכיתוב האמור מהווה הטעייה של הציבור הרבני.

ב- ע"פ 331/87 יהודה סלמה נ' מדינת ישראל פ"ד מב(2) 298, נדון מקרה שבו אדם תלה שלט מעל האטליו שבניהולו, לפני חקיקתו של חוק איסור הונאה בכשרות, עם הכיתוב "כשר". הא ותו לא. לבעל האטליו לא היתה תעודת כשרות מטעם הרבנות הראשית. במקרה זה הוגש נגדו כתב אישום שייחס לו עבירה של קבלת דבר במרמה לפי סעיף 415 לחוק העונשין התשל"ז – 1977. כבוד השופטת נתניהו בעמ' 306 לפסק הדין קבעה כי :

"אינני רואה צורך לקבוע בשאלה, אם לפי הדין העברי יכול בשר להיות כשר גם ללא השגחה ופיקוח של הרבנות, ואם די לו שנשחט

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

שחיטה כשרה משום שהשאלה הרלוואנטית לענייננו היא, מה מבינים עושה המצג והציבור שכלפיו נעשה המצג. לדעתי לא יכול להיות ספק, כי בעיני הציבור היהודי אין כשר אלא בהשגחתה של הרבנות, וכי שלט, תעודה או אמירה, כי בשר הינו כשר, יתפרשו על ידי אדם יהודי מן היישוב, כי הבשר כשר בהשגחתה ובאישורה של הרבנות, ולא, כביטוי של השופט קמא, שהוא כשר לפי "בית מדרשו" של המערער."

79. צא ולמד, כאשר כותבים "כשר" **בלבד**, האדם היהודי מן היישוב מבין שמדובר בכשר בהשגחת המשיבה. מסקנתי היא שאם נוסף כיתוב שממנו ברור שהמשיבה לא מפעילה שום השגחה במקום, היהודי מן היישוב לא יוטעה. באם מוסיפים את הכיתוב "בהשגחת היהדות הקראית" ברור שיהודי רבני מן היישוב לא יכול לטעות ולחשוב שנמכר במקום בשר שנשחט בהשגחת הרבנות הראשית, שמייצגת את הזרם היהודי הרבני - אורתודוקסי, ונבדלת מהיהדות הקראית.

80. היהדות הקראית איננה זרם חדש ביהדות שהציבור הרבני מן היישוב בשומעו ובראותו המילה "קראי" לא יהיה לו שמץ של מושג במה מדובר. מדובר בזרם שכבר קיים, בצד היהדות הרבנית, מזה למעלה מ-1,200 שנה. בהלכה הרבנית יוחדו לקראים פרקים שלמים, שחלקם כוללים דברים לא מחמיאים כלפי העדה (החל מאמירות כגון ספק ממזר, ופסול חיתון וכלה בלא יהודי). הפולמוס שבין רבנים לקראים עלה על סדר היום הציבורי בפסיקה (בימי"ש עליון, בתי הדין הרבניים האזוריים וגם בבית הדין הרבני הגדול). הוקמה ועדה ציבורית בראשות שופט בית משפט עליון ובהשתתפות נציגי ציבור (דו"ח ועדת זילברג). הנושא הגיע לדיונים על במת הכנסת בהקשר של הצעות החוק שהוגשו בעניינם. הקראים זוכים להתייחסות במאמרים אקדמאים ולא אקדמאים של הציבור הרבני בכללותו. משרדי ממשלה שונים באים איתם במגע על בסיס קבוע ומקצים להם תקציבים שונים למימון שירותי הדת שלהם, בנפרד ובמובחן מהציבור הרבני. בנסיבות אלה, האמנם יהודי רבני יכול לסבור שהבשר שנמכר באטליו נשוא הקנס המינהלי שבפני הוא "כשר" בהשגחת המשיבה? לדעתי התשובה לכך היא שלילית.

81. חיזוק למסקנתי שהשימוש בביטוי "כשר" – בהשגחת היהדות הקראית" איננו מהווה עבירה אני מוצא בשורת המסמכים שהוגשו מטעם המבקשים ואשר מעידים שהמדינה, מזה

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

עשרות שנים, מימנה (וממשיכה לממון) שירותי שחיטה ואטליו לעדה הקראית תוך התרת השימוש במילה "כשר" :

א. מכתב מיום 13.1.1976 מטעם משרד הדתות ואשר לפיו תקציב העדה הקראית לשנת 1977 יעמוד על סך של 1,251,860 לירות ישראליות. למכתב מצורפת רשימת נושאים שלמענם נקבע התקציב, והם כוללים בין השאר שכר של "שוחט", היינו שוחט לפי ההלכה הקראית, וזאת במספר מקומות במדינה שבהם מתגוררים קראים. ואם לא די בכך, ישנה גם השתתפות בהחזקת האטליו ברמלה בסך של 10,000 לירות ישראליות (שהוא אותו אטליו נשוא הקנס המינהלי שבפני ואשר החל בפעילותו לפני שנת 1976 וממשיך להתנהל עד היום כאטליו באותה כתובת) ;

ב. מכתב (ללא תאריך) מטעם משרד הדתות ובו רשימת הנכסים שבניהול העדה היהודית הקראית בישראל, ברמה כלל ארצית, ואשר מקבלים סיוע ממשרד הדתות לתחזוקתם השוטפת וביניהם האטליו שברחוב מנחם דניאל 5 ברמלה, הוא האטליו נשוא הודעת הקנס המנהלי שבפני.

ג. הסכם מיום 13.12.1989 בין נציגים של העדה הקראית באשדוד לבין הרב הראשי לעיר אשדוד, היינו נציג הרבנות הראשית לישראל בעיר אשדוד. ההסכם נושא כותרת "הסכם וזכרון דברים להתר שחיטה ליהודים הקראים" לפיו :

"מוסכם בזה כי תתאפשר שחיטה ליהודים הקראים בהתאם לתנאים הבאים :

א. השחיטה ליהודים הקראים תערך בסיום שחיטת היהדות הרבנית ביום בשבוע.

ב. כל עוף שישחט ע"י השוחטים הקראים יוחתם בחותמת "כשר היהודים הקראים".

ג. מוסדות הקהילה מתחייבים לספק את העופות הנשחטים על ידם לבני קהל היהודים הקראים בלבד."

ד. מכתב מ-30.9.1971 מעיריית רמלה למזכיר העדה הקראית בעיר ואשר להלן נוסחו :

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה
בכשרות

"לכבוד

מזכיר העדה הקראית

רמלה

אדון נכבד,

הנדון : אטליו לעדה הקראית

כידוע לכם נפתח ברמלה מול תנובה אטליו חדש שבעליו קראים.

בהתאם לצו משרד הפנים חייב כל בעל אטליו לעדה הקראית להציג שלט בחלון הראווה שבאטליו זה נמכר בשר משחיטת קראים.

לפיכך אנו דורשים להציב שלט כנ"ל ללא דיחוי נוסף.

יחד עם זאת הריני להודיעכם כי ועדת משנה לתכנון ולבניה תדון בקרוב שנית בבקשת בעל האטליו לאישור המקום לייעודו.

בכבוד רב,

אליהו ס. לוי

ראש העירייה "

(ההדגשה במקור)

82. לאחר שהוגשו המסמכים המשלימים הנ"ל מטעם המבקשות הוריתי למשיבה למסור את תגובתה. המשיבה בתגובתה חזרה על הטענות הכללי שאין בידי המבקשים תעודת כשרות לפי חוק איסור הונאה בכשרות התשמ"ג – 1983 ולכן הקנס המינהלי בעינו עומד, אך לא התייחסה כלל למסמכים שפורטו לעיל.

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

83. בנסיבות אלה, הנני קובע כי דין הודעת הקנס המנהלי להתבטל מאחר והשימוש בכיתוב "כשר בהשגחת היהדות הקראית" על גבי שלט של האטליו איננו מהווה "הטעייה" של הציבור ולכן אינו מהווה עבירה לפי סעיף 3 לחוק איסור הונאה בכשרות תשמ"ג – 1983. יובהר שהקביעה "אין עבירה" הינה בבחינת עילת ביטול עצמאית ונפרדת מהקביעה בפרק הקודם שדין הודעת הקנס להתבטל בשל אי מתן זכות טיעון ושינוי במדיניות בניגוד למשפט המנהלי.

84. המפקח מטעם המשיבה טען בדיון שהתקיים בפני ב- 13.9.11 שאם נתיר לקראים לעשות שימוש בביטוי "כשר" ללא אישור המשיבה הדבר יוצר "מדרון חלקלק", כלשונו, לקבוצות אחרות לעשות שימוש בביטוי זה מעל בתי עסק שבניהולם ומבלי לקבל תעודת הכשר מהמשיבה (פרוט' עמ' 5 ש' 12 – 14). טענה זו איננה מקובלת עלי. לדעתי הקביעה שהכיתוב "כשר בהשגחת היהדות הקראית" איננו מהווה עבירה אין ללמוד ממנה מאומה לענין מקרים אחרים שבהם גוף פרטי כלשהו או זרם אחר ביהדות יחליט לנהל אטליו עם הכיתוב "כשר בהשגחת..." , ללא קבלת תעודת הכשר מטעם המשיבה. ודוק, הסייג "בהשגחת" כשלעצמו איננו האלמנט שמבטל את פליליות המעשה אלא תוספת המילים "היהדות הקראית". הביטוי "היהדות הקראית" הוא זה שמנטרל את אלמנט "ההטעייה" שהאטליו מחזיק בתעודת הכשר מטעם המשיבה, וזאת בשל המצב המיוחד של היהדות הקראית, שהינה עדה נפרדת עם מנהגים שונים מאלה של המשיבה ומובחנים ממנה.

ב-בג"צ 47/82 קרן התנועה ליהדות מתקדמת בישראל נ' שר הדתות פ"ד מג (2) 661 נדונה השאלה באם רב רפורמי, שלא הוסמך על ידי הרבנות הראשית, יכול לשמש כרושם נישואין. העותרים טענו לאפלייתם ביחס לציבור הקראי שיש לו רושם נישואין הפועל ללא הסמכה מטעם הרבנות הראשית. טענת האפליה נדחתה על ידי כבוד המשנה לנשיא השופט אלון, מאחר וציבור הקראים הוא מקרה ייחודי וחריג שלא ניתן ללמוד ממנו לענין זרמים אחרים ביהדות, כגון הזרם הרפורמי, שמעולם לא התפלג מהזרם המרכזי הרבני (עמ' 690 – 691 לפסה"ד). לעניות דעתי, דבריו של כבוד המשנה לנשיא השופט אלון בענין רב רושם נישואין קראי שהותר לו לפעול ללא הסמכה מטעם הרבנות הראשית, בניגוד לזרמים אחרים ביהדות, הם טובים ונכונים גם לענין סוגיית הכשרות בתיק שלפני.

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

הטענה בדבר פגיעה בחופש הדת וחופש המצפון

85. המבקשות טענו שהודעת הקנס פוגעת בחופש הדת והמצפון ויש בה אלמנט של כפייה דתית. יאמר כבר עתה שאינני מוצא צורך לדון בטענה הנ"ל, וזאת מאחר וכבר קבעתי שיש לבטל את הודעת הקנס מטעמים אחרים. הטענה בדבר פגיעה בחופש הדת וחופש המצפון של הציבור הקראי בישראל על ידי כפיית ההלכה הרבנית עליהם עלתה בעבר בהקשרים שונים. בית המשפט העליון קבע שמן הראוי שנושא רגיש זה יוכרע על ידי בית המחוקקים ולא על ידי בתי המשפט (דברי כבוד השופט לנדוי ב- בג"צ 30/76 סיהו נ' ביה"ד הדתי לעדת היהודים הקראים פ"ד לא (1) 13, 17 – 20). זו גם עמדתו של השופט זילברג שיש להסדיר בחקיקה את המעמד האישי של הציבור הקראי בישראל (דו"ח ועדת זילברג). ואכן הוגשו הצעות חוק בכנסת להסדרת מעמדה של העדה הקראית, כפי שפורט לעיל, אך לא עברו. יתרה מזאת, גם כאשר העדה הקראית עתרה לבג"צ לחייב את הממשלה להכיר בה "כעדה דתית" על מנת שתוכל לפעול באופן אוטונומי בענייני שירותי דת, בנפרד מהיהדות הרבנית האורתודוקסית, עתירתה נדחתה (בג"צ 866/78 מורד נ' ממשלת ישראל פ"ד לד (2) 657). הנימוק לדחיית העתירה היה הן מחמת הסתייגות מהבקשה עצמה והן מחמת היעדר התערבות בשיקול הדעת של הממשלה. ממשלות ישראל לדורותיהם ראו לנכון שלא להכיר ביהודים הקראים כעדה דתית נפרדת ועצמאית מהזרם המרכזי האורתודוקסי.

86. במילים אחרות, רשויות השלטון השונות, לדורותיהם, לא מצאו לנכון להסדיר בצורה ברורה את הסטטוס המשפטי של העדה הקראית בישראל, וזאת מאז קום המדינה ועד היום. לאורך השנים נמצאו פתרונות אד הוק לאספקת שירותי הדת לציבור הקראי, על ידי מתן תקציבים לעדה באמצעות גוף פרטי כגון המבקשת 2, ולא על ידי גוף ממלכתי רשמי. הדבר רק מלמד על רגישותה של הטענה שמעלות המבקשות בדבר "כפיה דתית" ביחסי רבנים וקראים. כמו כן, חוסר המעש הממלכתי מעיד כאלף עדים על קושי אדיר להגיע לקונצנזוס.

87. הטענות כנגד ההגמוניה של היהדות האורתודוקסית הרבנית בענייני מתן שירותי דת ליהודים, אינן טענות חדשה. טענות מעין אלה הועלו בבתי המשפט עוד בתקופת המנדט הבריטי על ידי זרמים ביהדות שלא קיבלו את מרותה של "כנסת ישראל". העמדה הקלאסית של בית המשפט העליון, הן בתקופת המנדט והן לאחר קום המדינה, היתה ששמירה על ה-"סטטוס קוו" הנוכחי משרת אינטרס חיוני מובהק של שמירה על הסדר

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

הציבורי (בג"צ 47/82 קרן התנועה ליהדות מתקדמת בישראל נ' שר הדתות פ"ד מג (2) 661, 692 – 693, דברי כבוד המשנה לנשיא השופט אלון). בפולמוס שבין "דת" ל-"מדינה" יש הטוענים שיש לעשות הפרדה בין שני העולמות ויש הטוענים שיש לעשות מיזוג. בפולמוס דינאמי זה קיימת דעה שאין כל פסול בכך שהמדינה תספק שירותי דת ותפקיד את הסמכות הבלעדית במתן שירותי דת ליהודים לזרם מסוים ביהדות, ולא לזרם אחר. כמו כן, לפי המחזיקים בדעה זו, ההעדפה של זרם אחד על זרם אחר צריך שתיעשה בחוק מפורש. ראו :

הדר ליפשיץ ו-גדעון ספיר "שירותי הדת היהודיים בישראל – דיון נורמטיבי וניהולי לקראת רפורמה" מחקרי משפט כג' (תשס"ז – 2006) 117, 160 – 161.

88. מן הראוי לציין שבמקרים רבים בבית המשפט העליון שבהם עלתה הטענה בדבר "חופש הדת" למול "החופש מדת", על ידי זרמים אחרים ביהדות כגון רפורמים או קונסרבטיבים, כנגד הזרם המרכזי האורתודוקסי, הדיון בטענות שהועלו נעשה בהרכב מורחב. נביא אך מספר דוגמאות לכך :

א. בג"צ 47/82 קרן התנועה ליהדות מתקדמת בישראל נ' שר הדתות פ"ד מג (2) 661. כאן נדונה השאלה באם רב רפורמי, שלא הוסמך על ידי הרבנות הראשית, יכול לשמש כרושם נישואין. במקרה זה הדיון התקיים בפני הרכב מורחב של 5 שופטים.

ב. בג"צ 699/89 הופמן נ' מועצת עיריית ירושלים פ"ד מח (1) 678. כאן נדונה השאלה באם ניתן לצרף כחברים במועצות דתיות מי שמזוהים עם התנועה ליהדות מסורתית והתנועה ליהדות מתקדמת. העתירה נדונה בהרכב מורחב של 5 שופטים.

ג. בג"צ 2597/99 טושביים נ' שר הפנים (פורסם ב- "נבו", ניתן ב- 31.3.2005). במקרה זה נדונה השאלה באם יש להכיר בגיור רפורמי וקונסרבטיבי שנערך בחו"ל לעניין חוק השבות תש"י – 1950. השאלה נדונה בהרכב מורחב של 11 שופטים.

ד. בג"צ 2901/97 נעמת – תנועת נשים עובדות ומתנדבות נ' שר הפנים פ"ד נו (2) 721. בעתירה הנ"ל נדונה השאלה האם ניתן לרשום במרשם האוכלוסין "כיהודי" אדם שהתגייר שלא על פי היהדות האורתודוקסית. השאלה נדונה בהרכב מורחב של 11 שופטים.

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

89. הדוגמאות הנ"ל רק ממחישות עד כמה סבוכה ומורכבת היא הסוגיה של יחסי הגומלין בין "דת" ל-"מדינה", והאיזונים העדינים שיש לערוך בין הזרמים השונים בתוך היהדות "הרבנית" (אורתודוקסים מחד למול רפורמים וקונסרבטיבים מאידך). קל וחומר שהיחסים בין רבנים (אורתודוקסים) לבין קראים הם מורכבים אף יותר בשל השוני ביניהם בשאלת האמונה בתורה שבעל פה.

השאלה באם עת שהמשיבה מפעילה את סמכותה על פי חוק איסור ההונאה בכשרות תשמ"ג – 1983 ומוסרת למבקשות הודעת קנס בגין השימוש במילה "כשר" הדבר מהווה "כפייה דתית" כטענת המבקשות, או לא, היא סוגיה ציבורית סבוכה ומורכבת, שאינני רואה צורך לדון בה וגם לא להכריע בה, וזאת מאחר ושאלת תוקפה המשפטי של הודעת הקנס כבר הוכרעה על ידי בהסתמך על נימוקים אחרים.

סוף דבר

90. לאור כל האמור לעיל, הנני קובע כדלקמן :

- א. הנני נעתר לבקשה של המבקשות 1 ו-2 להארכת מועד להישפט;
- ב. הנני קובע שלמבקשת 2 יש מעמד לכל דבר וענין בהליך שבפני, וזאת גם אם מבחינה פורמאלית הודעת הקנס נרשמה רק על שם המבקשת 1;
- ג. בתיק שבפני קיימים נימוקים מיוחדים שמצדיקים דיון לגופו של ענין בשאלת תוקפה המשפטי של הודעת הקנס, וזאת כאמור בסעיף 13 (ב) לחוק העבירות המנהליות תשמ"ו – 1985;
- ד. מסירת הודעת הקנס לאטליו שברחוב דניאל 5 ברמלה בשל כך שנעשה בו שימוש במילה "כשר" מבלי לקבל תעודת הכשר מטעם המשיבה, מלמדת על שינוי במדיניות כלפי המבקשת 2 וכלפי כלל ציבור היהודים הקראים בישראל;
- ה. הודעת הקנס ניתנה תוך הפרת כללי המשפט המנהלי בדבר זכות הטיעון ושינוי במדיניות;

בית משפט השלום ברמלה

תל"פ 11-04-39006 כהן ואח' נ' הרבנות הראשית לישראל/היחידה לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות

- ו. הפרת כללי המשפט המינהלי, כאמור לעיל, מקימה למבקשות טענה של "הגנה מן הצדק" מכח המשפט הפלילי, אשר מובילה לבטלותה של הודעת הקנס, וזאת כאמור בסעיף 150 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח חדש] תשמ"ב - 1982 ;
- ז. הודעת הקנס בטלה גם מן הטעם שהכיתוב "כשר בהשגחת היהדות הקראית" אין בו אלמנט של "הטעייה" לציבור כמשמעות ביטוי זה לענין סעיף 3 לחוק איסור הונאה בכשרות תשמ"ג - 1983, ולפיכך הכיתוב האמור איננו מהווה עבירה.
- ח. הליכי הגביה שננקטו כנגד המבקשת 1 בגין הודעת הקנס על ידי המרכז לגביית קנסות, לרבות צו העיקול, מבוטלים גם הם.

בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

זכות ערעור לכבוד בית המשפט המחוזי במחוז מרכז תוך 45 ימים.

ניתנה היום, יז' חשון תשע"ב, 14 נובמבר 2011, במעמד הצדדים.

הישאם אבו שחאדה, שופט